

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΡΩΣΙΑΣ_ΚΡΙΚΕΛΗ ΕΛΙΣΑΒΕΤ
ΤΕΛΙΚΟ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική & Χρηματοοικονομική Διοίκηση
Στρατηγικών Αποφάσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Φορολογική Λογιστική και
Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

Διπλωματική Εργασία

Ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος της Ρωσίας

Επιβλέπων Καθηγητής: Κ. Δημήτριος Σουμπενιώτης

Εισηγητής: Κρικέλη Ελισάβετ (Α.Μ.: mtf22048)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στην γιαγιά μου Μελανία και πατέρα μου Χρήστο, που με στηρίζουν σε κάθε μου βήμα!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτή η μελέτη εξετάζει πόσο ελκυστικό είναι να επενδύσει κάποιος στη Ρωσία αναλύοντας τους οικονομικούς δείκτες της χώρας, τις δυνατότητες της αγοράς και τις βασικές ευκαιρίες και προκλήσεις. Η Ρωσία, με την τεράστια επικράτειά της, τον μεγάλο πληθυσμό της και τους άφθονους φυσικούς πόρους, προσφέρει ένα πολλά υποσχόμενο τοπίο για τους επενδυτές που αναζητούν ευκαιρίες ανάπτυξης. Η μελέτη διερευνά το φορολογικό καθεστώς της Ρωσίας, τις ειδικές οικονομικές ζώνες, την ιστορία της προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων, τα δεδομένα της ρωσικής οικονομίας και τέλος τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας που επηρεάζουν και διαμορφώνουν το επιχειρηματικό περιβάλλον στην επικράτειά της.

Η εισβολή στην Ουκρανία και οι επιβληθείσες διεθνείς κυρώσεις, έχουν επηρεάσει σημαντικά την οικονομία και τον τεχνολογικό τομέα της Ρωσίας. Η μαζική έξοδος εργαζομένων του τομέα της πληροφορικής και ο κατακερματισμός βασικών εταιρειών τεχνολογίας όπως η Yandex παρόλα αυτά, δημιουργούν σημαντικά ερωτηματικά αναφορικά με τις δυνατότητες μελλοντικής ανάπτυξης της χώρας. Επιπλέον, η επιδίωξη της ψηφιακής κυριαρχίας από τη Ρωσία περιορίζει τις δυνατότητες των τεχνολογικών της επιχειρήσεων για δραστηριοποίηση στις ξένες αγορές. Η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ενώ η επένδυση στη Ρωσία παρουσιάζει πολλά υποσχόμενες ευκαιρίες, απαιτεί προσεκτική αξιολόγηση κινδύνου και στρατηγικό σχεδιασμό. Για να προσελκύσει επενδυτές, η Ρωσία πρέπει να αντιμετωπίσει τις γεωπολιτικές εντάσεις, να εξορθολογίσει τους κανονισμούς και να υποστηρίξει την καινοτομία και την ανάπτυξη ταλέντων. Η σταθερότητα, η διαφάνεια και οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις, είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και την απόκτηση βαθμίδας που θα θεωρεί τη Ρωσία ως ελκυστικό επενδυτικό προορισμό. Τελικά, η επένδυση στη Ρωσία μπορεί να είναι εφικτή για εταιρείες που είναι διατεθειμένες να πλοηγηθούν μέσα από πολυπλοκότητες και αβεβαιότητες, ελπίζοντας σε πιθανά πολύ υψηλές ανταμοιβές σε μια δυναμική και εξελισσόμενη αγορά.

ABSTRACT

This study examines the feasibility of investing in Russia by analyzing the country's economic indicators, market potential, and key opportunities and challenges. Russia, with its vast territory, large population, and abundant natural resources, offers a promising landscape for investors seeking growth and expansion. The study explores Russia's favorable tax regime, special economic zones, and history of attracting foreign direct investment, but also on factors such as economy and society, which can affect investments. However, the invasion of Ukraine and the subsequent international sanctions have significantly impacted Russia's economy and technology sector. The mass exodus of IT workers and the fragmentation of key technology companies like Yandex pose considerable challenges for the country's future economic growth and development. Additionally, Russia's pursuit of digital sovereignty has led to content restrictions and limited access to foreign markets, creating hurdles for international businesses.

The study concludes that while investing in Russia presents promising opportunities, it requires careful risk assessment and strategic planning. To attract investors, Russia must address geopolitical tensions, streamline regulations, and support innovation and talent development. Stability, transparency, and economic reforms are vital in fostering investor confidence and positioning Russia as an appealing investment destination. Ultimately, investing in Russia can be feasible for companies willing to navigate through complexities and uncertainties, offering potential rewards in a dynamic and evolving market.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT.....	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ	6
ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	7
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	7
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ - ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	10
1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	12
1.1 Ελληνόγλωσσα βιβλία και άρθρα	12
1.2 Ξενόγλωσσα βιβλία και άρθρα	12
1.3 Διαδικτυακές πηγές.....	13
1.4 Δεδομένα για τη Ρωσία:	15
2 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	16
2.1 ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΡΩΣΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.....	17
2.2 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ	19
ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΝΑΛΥΣΗ ΡΩΣΙΚΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	23
3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	23
3.1 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	23
3.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ.....	27
4 ΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	31
5 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	35
6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΔΕΙΚΤΕΣ	40
6.1 Η ΡΩΣΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ 2022	40

6.2	ΕΜΠΟΡΙΟ.....	46
6.3	Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	48
6.4	Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	50
6.5	ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ.....	55
	ΜΕΡΟΣ Β – ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ	58
7	DOING BUSINESS IN RUSSIA	58
7.1	ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	58
7.2	ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.....	59
7.3	Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	61
7.4	SWOT ANALYSIS ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	62
8	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ – ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ.....	66
9	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	69

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Η επιλογή να αναλυθεί το επενδυτικό τοπίο στη Ρωσία ήταν μάλλον επόμενη αν σκεφτεί κανείς το σημαντικό οικονομικό δυναμικό της χώρας, τους τεράστιους πόρους και τις πολυεπίπεδες προκλήσεις που αντιμετωπίζει αυτή τη στιγμή η Ρωσία στο διεθνές επίπεδο. Η Ρωσία, ως η μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο με πληθυσμό άνω των 143 εκατομμυρίων, έχει τόσο σήμερα, όσο και στην ιστορική της πορεία, εξέχουσα θέση στη διεθνή σκηνή. Ως εκ τούτου, θεωρήσαμε απαραίτητο να διερευνήσουμε το επενδυτικό κλίμα της Ρωσίας, ειδικά στον απόηχο σημαντικών γεωπολιτικών γεγονότων που έχουν διαμορφώσει τα οικονομικά της δεδομένα.

Η στρατηγική θέση της Ρωσίας, οι διαφορετικοί φυσικοί πόροι και η μεγάλη εγχώρια αγορά κεντρίζουν πάντα το ενδιαφέρον των διεθνών επενδυτών που αναζητούν νέους δρόμους ανάπτυξης. Η 6η θέση της χώρας στην παγκόσμια οικονομία με βάση το ΑΕΠ με βάση την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (PPP), όπως προβλέπει η Παγκόσμια Τράπεζα, αναδεικνύει την οικονομική της σημασία και δυνατότητες. Επιπλέον, η ένταξη της Ρωσίας στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) από το 2012 και οι προσπάθειές της να μειώσει τους εμπορικούς φραγμούς και να απλοποιήσει τους κανονισμούς τονίζουν περαιτέρω τη δέσμευσή της στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Η κατανόηση του τρέχοντος επενδυτικού τοπίου στη Ρωσία είναι ζωτικής σημασίας για τις παγκόσμιες επιχειρήσεις που αναζητούν ευκαιρίες επέκτασης και τους πιθανούς επενδυτές που αναζητούν βιώσιμη ανάπτυξη. Μέσω αυτής της ανάλυσης, στόχος είναι να παραχθούν πολύτιμες γνώσεις για τις θετικές και αρνητικές πτυχές της επιχειρηματικής δραστηριότητας στη Ρωσία, τις προκλήσεις

που αντιμετωπίζουν οι επενδυτές και τα μέτρα που μπορεί να λάβει η Ρωσία για να προσελκύσει ξένες επενδύσεις εν μέσω της εξελισσόμενης γεωπολιτικής δυναμικής.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εξετάζοντας τους οικονομικούς δείκτες της Ρωσίας, το δυναμικό της αγοράς και τις ειδικές προκλήσεις της βιομηχανίας, αυτή η έρευνα επιδιώκει να ρίξει φως στο περίπλοκο επενδυτικό κλίμα και να παρέχει συστάσεις τόσο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής όσο και για τις επιχειρήσεις. Μέσω αυτής της μελέτης, θα γίνει προσπάθεια να συνοψιστεί η υπάρχουσα βιβλιογραφία αλλά και τα τρέχοντα γεγονότα, παρέχοντας παράλληλα μια ολοκληρωμένη κατανόηση του επενδυτικού περιβάλλοντος της Ρωσίας στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας δυναμικής.

Συνολικά, αυτή η έρευνα στοχεύει να προσφέρει μια ολιστική άποψη του επενδυτικού τοπίου της Ρωσίας, επιτρέποντας στους αναγνώστες να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να κατανοούν τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που παρουσιάζει αυτή η αναδυόμενη οικονομική δύναμη. Στόχος της ερευνήτριας είναι επιπλέον η ανάλυση της πολυπλοκότητας και των δυνατοτήτων του ρωσικού επενδυτικού κλίματος, με την ελπίδα ότι αυτή η μελέτη ίσως αποδειχθεί χρήσιμη και αποκτήσει πρακτικές εφαρμογές για ακαδημαϊκούς, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται για αυτήν τη δυναμική και εξελισσόμενη αγορά.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος είναι μια κρίσιμη διαδικασία που επιτρέπει στις επιχειρήσεις να αποκτήσουν μια ολοκληρωμένη κατανόηση των παραγόντων και των δυνάμεων που παίζουν έξω από τα οργανωτικά τους όρια. Περιλαμβάνει τη συστηματική

εξέταση των εξωτερικών παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τις λειτουργίες και τις επιδόσεις μιας επιχείρησης σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο ή αγορά. Η κατανόηση του εξωτερικού περιβάλλοντος είναι ζωτικής σημασίας για τις επιχειρήσεις, καθώς παρέχει πολύτιμες γνώσεις για τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που παρουσιάζονται από την αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται. Εξετάζοντας τις διάφορες διαστάσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος, όπως πολιτικούς, οικονομικούς, κοινωνικο-πολιτιστικούς, τεχνολογικούς και νομικούς παράγοντες, οι επιχειρήσεις μπορούν να ευθυγραμμίσουν αποτελεσματικά τις στρατηγικές τους, να προσαρμοστούν στις αλλαγές και να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις.

Η Ρωσία, ως μια τεράστια και ποικιλόμορφη χώρα, παρουσιάζει ένα μοναδικό επιχειρηματικό τοπίο που απαιτεί ενδελεχή ανάλυση εξωτερικού περιβάλλοντος. Πρόκειται για ένα κράτος με άφθονους φυσικούς πόρους, μεγάλο πληθυσμό και ένα ιδιαίτερο μείγμα πολιτικής και οικονομικής δυναμικής, το οποίο προσφέρει τεράστιες δυνατότητες σε εταιρείες που επιθυμούν να επεκταθούν ή να εδραιώσουν την παρουσία τους στην αγορά. Ωστόσο, η πλοήγηση στις περιπλοκές της ρωσικής αγοράς απαιτεί βαθιά κατανόηση του εξωτερικού της περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου του πολιτικού κλίματος, του ρυθμιστικού πλαισίου, των πολιτισμικών αποχρώσεων, των τεχνολογικών προόδων και των οικονομικών συνθηκών.

Διεξάγοντας μια εις βάθος ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος στη Ρωσία, οι επιχειρήσεις μπορούν να αποκτήσουν πολύτιμες γνώσεις που θα τις βοηθήσουν στη διαμόρφωση αποτελεσματικών επιχειρηματικών στρατηγικών, τον μετριασμό των κινδύνων και την αξιοποίηση ευκαιριών. Αυτή η μελέτη στοχεύει να παρέχει μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση των εξωτερικών παραγόντων που επηρεάζουν την επιχειρηματική

δραστηριότητα στη Ρωσία, προσφέροντας στις επιχειρήσεις τη γνώση και την κατανόηση που χρειάζονται για να ευδοκιμήσουν σε αυτήν την πολύπλοκη αγορά.

Στις επόμενες ενότητες, θα διερευνήσουμε τις βασικές διαστάσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος στη Ρωσία, εστιάζοντας σε πολιτικούς, οικονομικούς, κοινωνικο-πολιτιστικούς, τεχνολογικούς και νομικούς παράγοντες. Μέσω αυτής της ανάλυσης, στοχεύουμε να ρίξουμε φως στις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι επιχειρήσεις στη Ρωσία και να παρέχουμε συστάσεις για την επιτυχή πλοήγηση σε αυτή τη δυναμική αγορά.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ - ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Για τη διεξαγωγή μιας ολοκληρωμένης ανάλυσης του εξωτερικού περιβάλλοντος στη Ρωσία, η ερευνητική διαδικασία περιλάμβανε συστηματική συλλογή και ανάλυση δεδομένων από διάφορες πηγές, συμπεριλαμβανομένων βιβλίων και άρθρων, διαδικτυακών άρθρων και ειδήσεων, δεδομένων από διεθνείς οργανισμούς και κυβερνητικούς ιστότοπους της Ρωσίας, καθώς και στατιστικά στοιχεία από αξιόπιστους ιστότοπους. Η αρχική φάση της έρευνας περιελάμβανε μια εκτενή ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, συμπεριλαμβανομένων ακαδημαϊκών βιβλίων, επιστημονικών άρθρων και εκθέσεων, η οποία παρείχε μια θεωρητική βάση για την κατανόηση των βασικών διαστάσεων του εξωτερικού περιβάλλοντος στη Ρωσία. Αυτή η βιβλιογραφική ανασκόπηση βοήθησε στον εντοπισμό βασικών εννοιών, θεωριών και πλαισίων που καθοδήγησαν την ανάλυση και την ερμηνεία των συλλεγόμενων δεδομένων.

Για να συμπληρωθεί η βιβλιογραφική ανασκόπηση και να αποκτηθούν ενημερωμένες γνώσεις, διερευνήθηκαν εκτενώς διαδικτυακά άρθρα και ειδήσεις από αξιόπιστες πηγές. Αυτές οι πηγές παρείχαν πρόσφατες εξελίξεις, τάσεις και γνώμες εμπειρογνομόνων για το επιχειρηματικό περιβάλλον στη Ρωσία, διασφαλίζοντας τη συμπερίληψη τρεχουσών και σχετικών πληροφοριών στην ανάλυση. Εκτός από τις πρωτογενείς πηγές, έγινε πρόσβαση σε δεδομένα από αξιόπιστους ιστότοπους διεθνών οργανισμών, αλλά και στατιστικές για τη συλλογή σχετικών και αξιόπιστων πληροφοριών σχετικά με τις τάσεις της αγοράς, τη συμπεριφορά των καταναλωτών, τις στατιστικές του κλάδου και άλλους σχετικούς παράγοντες που επηρεάζουν το εξωτερικό περιβάλλον της επιχειρηματικής δραστηριότητας στη Ρωσία. Αυτές οι στατιστικές ιστοσελίδες παρείχαν πολύτιμα ποσοτικά δεδομένα που συμπλήρωσαν την ποιοτική ανάλυση που διεξήχθη σε αυτή τη μελέτη.

Χρησιμοποιώντας έναν συνδυασμό πηγών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων βιβλίων, άρθρων, διαδικτυακών πηγών και στατιστικών δεδομένων, αυτή η διατριβή εξασφαλίζει μια ολοκληρωμένη ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος στη Ρωσία. Η ενσωμάτωση διαφορετικών τύπων δεδομένων επιτρέπει την ολιστική κατανόηση των ευκαιριών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις όταν δραστηριοποιούνται στη ρωσική αγορά, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη στρατηγικών προτάσεων για επιτυχημένα επιχειρηματικά εγχειρήματα στη χώρα.

1. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.1 Ελληνόγλωσσα βιβλία και άρθρα

Τσαρδανίδης, Χ. (2018). *Οικονομική Διπλωματία*. Θεσσαλονίκη: Παπαζήση.

1.2 Ξενόγλωσσα βιβλία και άρθρα

Barkhatov, V., Benz, D. & Pletnev, D. (2020). Trust in the Russian economy and business environment, *E3S Web Conf.*, 210 (2020) 13013. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202021013013>

Castiglione, C., Gorbunova, Y., Infante, D. and Smirnova, J. (2012). FDI determinants in an idiosyncratic country. A reappraisal over the Russian regions during transition years, *Communist and Post-Communist Studies*, 45, 1-10.

Dimbleby, J. (2008). *Russia: A Journey to the Heart of a Land and Its People*. BBC Books.

Ershova, N. (2017). Investment climate in Russia and challenges for foreign business: The case of Japanese companies. *Journal of Eurasian Studies*. 8. 10.1016/j.euras.2017.03.001.

Fabry, N. & Sylvain, Z. (2002). Foreign Direct Investment in Russia: How the Investment Climate Matters. *Communist and Post-Communist Studies*. 35. 289-303. 10.1016/S0967-067X(02)00012-0.

Gönenç, L. (2002). *Prospects for Constitutionalism in Post-Communist Countries*. Kluwer Law International.

Kusznir, J. (2016). Doing Business in Russia. The main political risks and challenges for international companies. In book: *State Capture, Political Risks and International Business Cases from Black Sea Region Countries* (pp.89-107). Publisher: Routledge.

Veselovsky, M.Y., Izmailova, M.A., Bogoviz, A., Lobova, S. & Alekseev, A. (2017). Business environment in Russia and its stimulating influence on innovation activity of domestic companies. *Journal of Applied Economic Sciences*. 12. 1967-1981.

1.3 Διαδικτυακές πηγές

Borak, M. (2023). *How Russia killed its tech industry*, available at: <https://www.expatica.com/ru/finance/taxes/corporate-tax-in-russia-1071356/>.

Ellyatt, H. (2023). Russia and China are being driven together as the chasm with the West deepens, available at: <https://www.cnn.com/2023/03/21/russia-and-china-are-becoming-ever-closer-and-the-west-should-worry.html>.

European Parliament (2023). *EU trade and investment following Russia's illegal invasion of Ukraine*, available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/702591/EXPO_STU\(2023\)702591_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/702591/EXPO_STU(2023)702591_EN.pdf).

Gura, D. (2022). *Many companies have decided it's almost impossible to do business in Russia*, available at: <https://www.npr.org/2022/03/02/1083881219/many-companies-have-decided-its-almost-impossible-to-do-business-in-russia>.

Iliyas, B. (2022). *Political risk mounts in Russia's changing business environment*, available at: <https://www.controlrisks.com/our-thinking/insights/political-risk-mounts-in-russias-changing-business-environment>.

Jankowski, D. (2021). *Russia and the Technological Race in an Era of Great Power Competition*, available at: <https://www.csis.org/analysis/russia-and-technological-race-era-great-power-competition>.

Klomegah, K.K. (2023). *Explainer: How Ukrainian War Impacts on Russia's Tourism Industry*, available at: <https://moderndiplomacy.eu/2023/02/12/explainer-how-ukrainian-war-impacts-on-russias-tourism-industry/>.

Levi, I. (2023), *June 2023 – Monthly snapshot on Russian fossil fuel exports and sanctions*, available at: <https://energyandcleanair.org/june-2023-monthly-snapshot-on-russian-fossil-fuel-exports-sanctions/>.

More than 550 global companies still doing business in Russia, according to report by Yale University, available at: <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/yale-list-tracks-more-than-550-global-companies-which-are-still-doing-business-in-russia-regardless-of-sanctions-regime/>.

1.4 Δεδομένα για τη Ρωσία:

Δείκτες για το ρωσικό εμπόριο:

<https://oec.world/en/profile/country/rus>

Δείκτης επενδύσεων (UNCTAD):

<https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>.

Δείκτης ευκολίας για επιχειρήσεις στη Ρωσία ως το 2018:

<https://tradingeconomics.com/russia/ease-of-doing-business>.

Οικονομικοί δείκτες 2023 (EE):

<https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/>

Οικονομικοί δείκτες 2023 (Trading Economics):

<https://tradingeconomics.com/russia/gdp>,

<https://tradingeconomics.com/russia/unemployment-rate>,

<https://tradingeconomics.com/russia/inflation-cpi>.

Στοιχεία για τη γεωργία: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/russia-agribusiness>

Στοιχεία για τη φορολογία των επιχειρήσεων στη Ρωσία:

<https://www.expatica.com/ru/finance/taxes/corporate-tax-in-russia-1071356/>.

Σύνταγμα της Ρωσίας μεταφρασμένο στα αγγλικά (πριν την αναθεώρηση του 2020):

https://www.constituteproject.org/constitution/Russia_2014.

Σχέσεις Ρωσίας - ΗΠΑ (state.gov): <https://www.state.gov/countries-areas/russia/>.

Χρονολογικός πίνακας ιστορίας της Ρωσίας: <https://www.history.com/topics/european-history/russia-timeline>.

2 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η ιστορία της Ρωσίας ξεκινά με αυτή των Ανατολικών Σλάβων, της εθνοτικής ομάδας που τελικά χωρίστηκε σε Ρώσους, Ουκρανούς και Λευκορώσους. Το πρώτο ανατολικοσλαβικό κράτος, γνωστό και ως κράτος του Κιέβου, υιοθέτησε τον Χριστιανισμό από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία το 988, ξεκινώντας τη σύνθεση βυζαντινών και σλαβικών πολιτισμών που καθόρισαν τον ρωσικό πολιτισμό για τους επόμενους επτά αιώνες. Η Ρωσία του Κιέβου τελικά διαλύθηκε ως κράτος, αφήνοντας μια σειρά από κράτη να ανταγωνίζονται για τους ισχυρισμούς να είναι οι κληρονόμοι του πολιτισμού και της κυρίαρχης θέσης της.

Μετά τον 13ο αιώνα, η Μόσχα έφτασε σταδιακά να κυριαρχήσει στο πρώην πολιτιστικό κέντρο. Μέχρι τον 18ο αιώνα, το πριγκιπάτο της Μόσχας είχε γίνει η τεράστια Ρωσική Αυτοκρατορία, που εκτεινόταν από την Πολωνία προς τα ανατολικά έως τον Ειρηνικό Ωκεανό. Η επέκταση προς τη δυτική κατεύθυνση όξυνε τη συνείδηση της Ρωσίας για την υστεροφημία της και διέλυσε την απομόνωση στην οποία είχαν συμβεί τα αρχικά στάδια επέκτασης. Τα διαδοχικά καθεστώτα του 19ου αιώνα ανταποκρίθηκαν σε τέτοιες πιέσεις με έναν συνδυασμό μεταρρύθμισης και καταστολής. Η ρωσική δουλοπαροικία καταργήθηκε το 1861, αλλά η κατάργησή της επιτεύχθηκε με όρους δυσμενείς για τους αγρότες και χρησίμευσε στην αύξηση των επαναστατικών πιέσεων. Μεταξύ της κατάργησης της δουλοπαροικίας και της έναρξης του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου το 1914, οι μεταρρυθμίσεις του Stolypin, το σύνταγμα του 1906 και η Κρατική Δούμα εισήγαγαν αξιοσημείωτες αλλαγές στην οικονομία και την πολιτική της Ρωσίας, αλλά οι τσάροι δεν ήταν ακόμη διατεθειμένοι να παραχωρήσουν την αυταρχική εξουσία.

Η στρατιωτική ήττα και η έλλειψη τροφίμων πυροδότησε τη Ρωσική Επανάσταση το 1917, φέρνοντας τους κομμουνιστές μπολσεβίκους στην εξουσία. Μεταξύ 1922 και 1991, η ιστορία

της Ρωσίας είναι ουσιαστικά η ιστορία της Σοβιετικής Ένωσης, ουσιαστικά μιας ιδεολογικά βασισμένης αυτοκρατορίας που ήταν κατά προσέγγιση συναφής με τη Ρωσική Αυτοκρατορία. Από τα πρώτα χρόνια της, η κυβέρνηση στη Σοβιετική Ένωση βασιζόταν στη μονοκομματική διακυβέρνηση των κομμουνιστών, όπως αυτοαποκαλούνταν οι Μπολσεβίκοι ξεκινώντας τον Μάρτιο του 1918. Ωστόσο, στα τέλη της δεκαετίας του 1980, με τις αδυναμίες των οικονομικών και πολιτικών δομών της να γίνονται έντονες, σημαντικές αλλαγές στην οικονομία και τις ηγεσίες των κομμάτων σημάδεψαν το τέλος της Σοβιετικής Ένωσης.

Έτσι, η ιστορία της σύγχρονης Ρωσικής Ομοσπονδίας είναι σύντομη και χρονολογείται μόνο από την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης στα τέλη του 1991. Από τότε που κέρδισε την ανεξαρτησία της, η Ρωσία ισχυρίστηκε ότι ήταν ο νόμιμος διάδοχος της Σοβιετικής Ένωσης στη διεθνή σκηνή. Ωστόσο, η Ρωσία έχει χάσει το καθεστώς της υπερδύναμης της καθώς αντιμετώπισε σοβαρές προκλήσεις στις προσπάθειές της να σφυρηλατήσει ένα νέο μετασοβιετικό πολιτικό και οικονομικό σύστημα. Καταργώντας τον σοσιαλιστικό κεντρικό σχεδιασμό και την κρατική ιδιοκτησία της περιουσίας της σοβιετικής εποχής, η Ρωσία προσπάθησε να οικοδομήσει μια οικονομία με στοιχεία του καπιταλισμού της αγοράς, με συχνά οδυνηρά αποτελέσματα. Ακόμη και σήμερα η Ρωσία μοιράζεται πολλές συνέχειες πολιτικής κουλτούρας και κοινωνικής δομής με το τσαρικό και σοβιετικό παρελθόν της.

2.1 ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΡΩΣΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Η ιστορία της Ρωσίας μέχρι τον 17ο αιώνα σημαδεύεται από σημαντικά γεγονότα που διαμόρφωσαν το πολιτικό και πολιτιστικό τοπίο του έθνους. Από την ίδρυση του πρώτου μεγάλου ανατολικού σλαβικού κράτους έως την άνοδο της δυναστείας των Ρομανόφ, αυτά τα

γεγονότα έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της ταυτότητας και της ανάπτυξης της Ρωσίας. Το 862, τα θεμέλια της Ρωσίας του Κιέβου τέθηκαν από τον ηγέτη των Βίκινγκ Όλεγκ του Νόβγκοροντ. Ενώ ορισμένοι ιστορικοί συζητούν την έκταση της επιρροής των Βίκινγκ, η Ρωσία του Κιέβου έγινε εξέχον ανατολικοσλαβικό κράτος με πρωτεύουσά του το Κίεβο δύο δεκαετίες αργότερα. Αυτή η περίοδος γνώρισε την ανάπτυξη του εμπορίου, της διπλωματίας και των πολιτιστικών ανταλλαγών, τοποθετώντας το Κίεβο ως σημαντικό κέντρο πολιτικής και πολιτισμού στην Ανατολική Ευρώπη.

Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Πρίγκιπα Βλαδίμηρου του Μεγάλου (980-1015), η Ρωσία του Κιέβου γνώρισε μια μεταμορφωτική περίοδο. Η μεταστροφή του Βλαντιμίρ από τον παγανισμό στον ορθόδοξο χριστιανισμό είχε βαθύ αντίκτυπο στην περιοχή. Υιοθέτησε τον Χριστιανισμό ως κρατική θρησκεία και ξεκίνησε μια ευρεία εκστρατεία εκχριστιανισμού. Η μεταστροφή οδήγησε στην εγκαθίδρυση της βυζαντινής παράδοσης της Ορθοδοξίας στη Ρωσία, θέτοντας τα θεμέλια για την πολιτιστική και θρησκευτική της κληρονομιά. Ο γιος του Βλαντιμίρ, Γιαροσλάβ ο Σοφός (1019-1054), ενίσχυσε περαιτέρω την εξέχουσα θέση της Ρωσίας του Κιέβου. Κωδικοποίησε έναν γραπτό νομικό κώδικα, γνωστό ως *Russkaya Pravda*, ο οποίος συνέβαλε στην ανάπτυξη ενός συγκεντρωτικού νομικού συστήματος. Η εισβολή των Μογγόλων στη Ρωσία του Κιέβου από το 1237 έως το 1240 ήταν ένα κομβικό γεγονός στη ρωσική ιστορία. Οι Μογγόλοι, με επικεφαλής τον Μπατού Χαν της Χρυσής Ορδής, κατέστρεψαν πόλεις όπως το Κίεβο και τη Μόσχα. Η εισβολή σηματοδότησε την αρχή της μογγολικής κυριαρχίας στη Ρωσία, η οποία διήρκεσε μέχρι το 1480. Κάτω από την κυριαρχία των Μογγόλων, γνωστή ως «Ταταρικός ζυγός», η Ρωσία αντιμετώπισε πολιτική υποταγή, αλλά γνώρισε επίσης πολιτιστικές και οικονομικές ανταλλαγές με την Ανατολή.

Στα τέλη του 15ου αιώνα, ο Ιβάν Γ', γνωστός και ως Ιβάν ο Μέγας, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην απελευθέρωση της Ρωσίας από τον έλεγχο των Μογγόλων. Επέκτεινε με επιτυχία την επικράτεια του Μεγάλου Δουκάτου της Μόσχας και εδραίωσε τη Μοσχοβίτικη κυριαρχία. Η βασιλεία του Ιβάν Γ' (1480-1505) σήμανε το τέλος της μογγολικής κυριαρχίας και έθεσε τις βάσεις για την ανάδειξη της Μόσχας ως κέντρου της ρωσικής εξουσίας. Ο Ιβάν Δ', που συνήθως αναφέρεται ως Ιβάν ο Τρομερός, έγινε ο πρώτος τσάρος της Ρωσίας το 1547. Η βασιλεία του Ιβάν (1547-1584) χαρακτηρίστηκε από εδαφική επέκταση, κυρίως στη Σιβηρία, η οποία πλούτισε τη Ρωσία και επέκτεινε την επιρροή της. Ωστόσο, η διακυβέρνηση του Ιβάν γνώρισε επίσης μια σκοτεινή πλευρά, με τη σκληρή μεταχείρισή του προς τους ευγενείς και την εφαρμογή του στρατιωτικού κανόνα που οδήγησε σε μια περίοδο τρομοκρατίας. Ο θάνατος του Ιβάν του Τρομερού το 1584 σηματοδότησε το τέλος μιας εποχής, αφήνοντας μια ανάμεικτη κληρονομιά από επιτεύγματα και διαμάχες. Οι αρχές του 17ου αιώνα σημαδεύτηκαν από αναταραχές, συμπεριλαμβανομένων αναταραχών, πείνας, εμφυλίου πολέμου και εισβολών. Ωστόσο, το 1613, η σταθερότητα αποκαταστάθηκε με τη στέψη του Μιχαήλ Ρομάνοφ ως τσάρου σε ηλικία 16 ετών. Η άνοδος της δυναστείας των Ρομάνοφ έβαλε τέλος στην περίοδο της αστάθειας και σηματοδότησε την αρχή μιας νέας εποχής για τη Ρωσία. Οι Ρομάνοφ θα συνεχίσουν να κυβερνούν τη Ρωσία για τους επόμενους τρεις αιώνες, επιβλέποντας σημαντικούς μετασχηματισμούς στην πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό της χώρας.

2.2 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Η ιστορία της Ρωσίας από τον 17ο αιώνα μέχρι σήμερα περιλαμβάνει μια σειρά από σημαντικά γεγονότα που έχουν διαμορφώσει την πορεία της χώρας και την παγκόσμια επιρροή της. Από τη βασιλεία ηγετών με επιρροή μέχρι την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης

και τις σύγχρονες γεωπολιτικές προκλήσεις, η ιστορία της Ρωσίας είναι πλούσια και πολύπλοκη.

Στα τέλη του 17ου και στις αρχές του 18ου αιώνα, ο Πέτρος ο Μέγας (1689-1725) αναδείχθηκε ως μια μεταμορφωτική προσωπικότητα στη ρωσική ιστορία. Εκσυγχρόνισε τον στρατό, ίδρυσε το ρωσικό ναυτικό και εφάρμοσε σαρωτικές μεταρρυθμίσεις για να δυτικοποιήσει τη χώρα. Η κατασκευή της νέας πρωτεύουσας, της Αγίας Πετρούπολης από τον ίδιο, και η επέκταση της επιρροής της Ρωσίας μετέτρεψαν το έθνος σε μεγάλη παγκόσμια δύναμη. Το 1762, η Αικατερίνη Β', γνωστή και ως Αικατερίνη η Μεγάλη, ήρθε στην εξουσία μετά από ένα αναίμακτο πραξικόπημα. Η βασιλεία της σηματοδότησε μια περίοδο διαφωτισμού στη Ρωσία, κατά την οποία υπερασπίστηκε τις τέχνες και επέκτεινε τα σύνορα της χώρας μέσω μιας σειράς στρατιωτικών εκστρατειών. Η κυριαρχία της Μεγάλης Αικατερίνης είδε την εδραίωση της Ρωσίας ως ευρωπαϊκής δύναμης.

Ο 19ος αιώνας ήταν μια εποχή σημαντικών μεταρρυθμίσεων και προκλήσεων για τη Ρωσία. Η Μεταρρύθμιση της Χειραφέτησης του Τσάρου Αλέξανδρου Β' το 1861 κατήργησε τη δουλοπαροικία, δίνοντας στους αγρότες τη δυνατότητα να αγοράζουν γη. Εφάρμοσε επίσης και άλλες αξιόλογες μεταρρυθμίσεις, όπως η καθολική στρατιωτική θητεία και η προώθηση της αυτοδιοίκησης. Ωστόσο, η δολοφονία του το 1881 αποκάλυψε τις βαθιές κοινωνικές και πολιτικές εντάσεις στο εσωτερικό της χώρας. Η εμπλοκή της Ρωσίας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο ξεκίνησε το 1914 όταν μπήκε στη σύγκρουση για να υπερασπιστεί τη Σερβία ενάντια στην Αυστροουγγαρία. Ο πόλεμος πίεσε τη ρωσική οικονομία και είχε ως αποτέλεσμα σημαντικές απώλειες ζωών. Η δυσaráσκεια και οι κοινωνικές αναταραχές που ακολούθησαν οδήγησαν τελικά στη Ρωσική Επανάσταση του 1917. Οι Μπολσεβίκοι, με επικεφαλής τον Βλαντιμίρ Λένιν, κατέλαβαν την εξουσία και ίδρυσαν το Κομμουνιστικό Κόμμα της

Σοβιετικής Ένωσης. Ο εμφύλιος που ακολούθησε έληξε με τη νίκη του Κόκκινου Στρατού του Λένιν, που οδήγησε στο σχηματισμό της Σοβιετικής Ένωσης.

Υπό την ηγεσία του Ιωσήφ Στάλιν από το 1929 έως το 1953, η Σοβιετική Ένωση μετατράπηκε από μια κυρίως αγροτική κοινωνία σε μια βιομηχανική και στρατιωτική δύναμη. Ωστόσο, η ολοκληρωτική διακυβέρνηση του Στάλιν, που χαρακτηρίστηκε από τη Μεγάλη Εκκαθάριση και τις πολιτικές κολεκτιβοποίησης, είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο και τον πόνο εκατομμυρίων ανθρώπων. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος διαμόρφωσε περαιτέρω την ιστορία της Ρωσίας, καθώς η Σοβιετική Ένωση διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ήττα της ναζιστικής Γερμανίας και στην υπέστη τεράστιες ανθρώπινες και υλικές απώλειες. Η μεταπολεμική περίοδος σηματοδεύτηκε από την όξυνση του Ψυχρού Πολέμου μεταξύ της Σοβιετικής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών. Η εκτόξευση από τη Σοβιετική Ένωση του πρώτου τεχνητού δορυφόρου, Sputnik I, το 1957 ξεκίνησε τον Αγώνα του Διαστήματος. Η κρίση των πυραύλων της Κούβας το 1962 αύξησε τις εντάσεις μεταξύ των υπερδυνάμεων και έφερε τον κόσμο στο χείλος του πυρηνικού πολέμου.

Στη δεκαετία του 1980, ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ εισήγαγε μεταρρυθμίσεις όπως η περεστρόικα (αναδιάρθρωση) και η γκλάσνοστ (ανοιχτότητα) με στόχο την αναζωογόνηση της οικονομίας και του πολιτικού συστήματος της Σοβιετικής Ένωσης. Οι προσπάθειες του Γκορμπατσόφ, σε συνδυασμό με τις συνομιλίες κορυφής με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ρόναλντ Ρίγκαν, οδήγησαν στο ειρηνικό τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Ωστόσο, αυτές οι μεταρρυθμίσεις οδήγησαν επίσης στην αποσύνθεση της ίδιας της Σοβιετικής Ένωσης. Η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης συνέβη το 1991, μετά από μια ανεπιτυχή απόπειρα πραξικοπήματος από κομμουνιστές σκληροπυρηνικούς. Ο Μπόρις Γέλτσιν αναδείχθηκε ως ο πρώτος λαϊκά εκλεγμένος πρόεδρος της Ρωσίας, επιβλέποντας τις οικονομικές

μεταρρυθμίσεις και την εγκαθίδρυση ενός πιο δημοκρατικού συστήματος. Ωστόσο, προκλήσεις όπως ο πόλεμος στην Τσετσενία και η οικονομική αναταραχή σημάδεψαν αυτήν την περίοδο.

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν διαδέχθηκε τον Γέλτσιν και παρέμεινε κυρίαρχη προσωπικότητα στη ρωσική πολιτική σκηνή. Η προεδρία του Πούτιν, η οποία ξεκίνησε το 2000, χαρακτηρίστηκε από έναν αυξανόμενο συγκεντρωτισμό της εξουσίας και μια πιο δυναμική στάση εξωτερικής πολιτικής. Η προσάρτηση της Κριμαίας το 2014 και οι ισχυρισμοί για ρωσική παρέμβαση σε ξένες εκλογές το 2016 έχουν δυσχεράνει τις σχέσεις της Ρωσίας με τη διεθνή κοινότητα, ενώ η εισβολή της χώρας στην Ουκρανία το 2022 έχει οξύνει ακόμη περισσότερο τις διεθνείς σχέσεις, αυξάνοντας παράλληλα και τις οικονομικές κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας, οι οποίες ασφαλώς θα απασχολούν όποιον θέλει να επιχειρήσει σε αυτήν.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΝΑΛΥΣΗ ΡΩΣΙΚΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3.1 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πολίτευμα

Το Σύνταγμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, που εγκρίθηκε το 1993, καθιέρωσε ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης, αντικαθιστώντας το σύνταγμα της σοβιετικής εποχής. Το ισχύον σύνταγμα παρέχει σημαντική εξουσία στο αξίωμα του προέδρου, δημιουργώντας ένα ιδιαίτερα συγκεντρωτικό προεδρικό σύστημα, όπου ο πρόεδρος κυριαρχεί στην εκτελεστική, νομοθετική και δικαστική εξουσία.

Η εκτελεστική εξουσία διευθύνεται από τον πρόεδρο, ο οποίος είναι ο αρχηγός του κράτους και καθορίζει την εσωτερική και εξωτερική πολιτική. Αρχικά, το σύνταγμα όριζε τετραετή θητεία με μέγιστο δύο διαδοχικές θητείες. Ωστόσο, οι τροποποιήσεις που εισήχθησαν το 2008 παρέτειναν την προεδρική θητεία σε έξι χρόνια. Αυτές οι τροποποιήσεις ήταν σημαντικές καθώς επέτρεψαν στον Πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν να υπηρετήσει επιπλέον θητείες. Αφού ολοκλήρωσε δύο θητείες ως πρόεδρος, υπηρέτησε ως πρωθυπουργός ενώ ο Ντμίτρι Μεντβέντεφ υπηρέτησε ως πρόεδρος. Ο Πούτιν επανεξελέγη στην προεδρία το 2012 και το 2018 υπό το όριο των έξι ετών, ενισχύοντας τη μακρά θητεία του στην εξουσία. Ο πρόεδρος διαθέτει σημαντική εξουσία, συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας να διαλύσει την Κρατική Δούμα, την κάτω βουλή της Ομοσπονδιακής Συνέλευσης.

Το νομοθετικό σκέλος αποτελείται από την Ομοσπονδιακή Συνέλευση, η οποία χωρίζεται σε δύο σώματα: την Κρατική Δούμα (κάτω βουλή) και το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας (άνω

Βουλή). Η Κρατική Δούμα φέρει την κύρια ευθύνη για την ψήφιση ομοσπονδιακών νόμων και τα νομοσχέδια πρέπει πρώτα να εξεταστούν και να εγκριθούν από την Κρατική Δούμα πριν υποβληθούν στο Ομοσπονδιακό Συμβούλιο. Ο πρόεδρος έχει την εξουσία να ασκεί βέτο στη νομοθεσία, αλλά η Κρατική Δούμα και το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας μπορούν να παρακάμψουν το βέτο με πλειοψηφία δύο τρίτων.

Το δικαστικό σώμα, ενώ περιγράφεται στο σύνταγμα ως ανεξάρτητο τμήμα, έχει αντιμετωπίσει κάποια συζήτηση σχετικά με την πραγματική του ανεξαρτησία. Το σύνταγμα εγγυάται τη δικαστική ασυλία, τους ισόβιους διορισμούς δικαστών και την υπεροχή των δικαστηρίων στην απονομή της δικαιοσύνης. Τονίζει επίσης την ανάγκη για ανοιχτές και δίκαιες δίκες και ισότιμη εφαρμογή του νόμου. Το δικαστικό σώμα αποτελείται από το Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας, το Ανώτατο Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας και το Ανώτατο Διαιτητικό Δικαστήριο, με τους δικαστές που διορίζονται από το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας μετά από πρόταση του Προέδρου.

Όσον αφορά τις συνταγματικές τροποποιήσεις, το σύνταγμα περιγράφει τη διαδικασία για την πρόταση και τη θέσπιση τροπολογιών. Οι προτάσεις μπορούν να υποβληθούν από διάφορες οντότητες, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου, της Ομοσπονδιακής Συνέλευσης, της κυβέρνησης, νομοθετικών οργάνων των συνιστωσών οντοτήτων της Ρωσικής Ομοσπονδίας και ομάδων που αποτελούνται από τουλάχιστον το ένα πέμπτο των μελών του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας ή των βουλευτών του η Κρατική Δούμα. Τροποποιήσεις μπορούν να γίνουν σε συγκεκριμένα κεφάλαια ή διατάξεις του συντάγματος, είτε μέσω ειδικής πράξης (νόμος της Ρωσικής Ομοσπονδίας για τις τροποποιήσεις) είτε μέσω της υιοθέτησης ενός νέου συντάγματος.

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετές τροποποιήσεις στο ρωσικό Σύνταγμα. Οι τροποποιήσεις του 2008 παρέτειναν τη θητεία του προέδρου και της Κρατικής Δούμας από τέσσερα σε έξι και πέντε χρόνια, αντίστοιχα. Οι τροποποιήσεις του 2020 αφαίρεσαν τη ρήτρα που περιορίζει τον αριθμό των προεδρικών θητειών στη σειρά, επιτρέποντας στον Πούτιν να υπηρετήσει δυνητικά πρόσθετες θητείες, καθιστώντας τον ουσιαστικά ισόβιο πρόεδρο της Ρωσίας δεδομένης της σημερινής πολιτικής καταστάσεως. Άλλες αλλαγές περιελάμβαναν την αναγνώριση της Ρωσίας ως διαδόχου της Σοβιετικής Ένωσης, την απαγόρευση της εκχώρησης ρωσικού εδάφους και την κατοχύρωση του Θεού, του ετεροφυλόφιλου γάμου και του ρόλου της ρωσικής γλώσσας στο σύνταγμα. Αυτές οι τροποποιήσεις εγκρίθηκαν μέσω ψηφοφορίας σε εθνικό επίπεδο και εισήχθησαν επίσημα στο σύνταγμα τον Ιούλιο του 2020. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι μετά την εισβολή στην Ουκρανία το 2022, υπογράφηκαν συνθήκες προσάρτησης με τις ρωσικές κατοχικές αρχές και το σύνταγμα ενημερώθηκε ώστε να περιλαμβάνει εδάφη όπως η Λαϊκή Δημοκρατία του Ντονέσκ και η Λαϊκή Δημοκρατία του Λουχάνσκ. Ωστόσο, το καθεστώς αυτών των εδαφών παραμένει αμφισβητούμενο και η ένταξή τους στο σύνταγμα αντανακλά τη συνεχιζόμενη γεωπολιτική κατάσταση.

Κοινωνία

Η ρωσική κοινωνία είναι περίπλοκη και ποικιλόμορφη, διαμορφωμένη από έναν συνδυασμό ιστορικών, πολιτιστικών και πολιτικών παραγόντων. Διάφορες πτυχές συμβάλλουν στην κατανόηση της ρωσικής κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της θρησκείας, των αξιών, της οικογένειας, του πατριωτισμού, της οικονομίας και της επιρροής της Δύσης.

Η θρησκεία παίζει σημαντικό ρόλο στη ρωσική κοινωνία, με κυρίαρχη θρησκεία τον Ρωσικό Ορθόδοξο Χριστιανισμό. Η Ορθοδοξία έχει βαθιές ιστορικές ρίζες και ασκεί ισχυρή επιρροή στις πολιτιστικές και ηθικές αξίες του πληθυσμού, καθώς μετά την κατάρρευση της

Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, θεωρήθηκε ότι η Μόσχα αποτελούσε την “Τρίτη Ρώμη”, η οποία όφειλε πλέον να διαφυλάξει την Ορθοδοξία. Πολλοί Ρώσοι αυτοπροσδιορίζονται ως Ορθόδοξοι Χριστιανοί και συμμετέχουν ενεργά σε θρησκευτικές πρακτικές, όπως η παρακολούθηση εκκλησιαστικών λειτουργιών και η τήρηση των θρησκευτικών εορτών. Παρόλο που το κομμουνιστικό καθεστώς προσπάθησε να περιορίσει την επιρροή της εκκλησίας, η θρησκεία αποτελεί μέχρι σήμερα μεγάλο κομμάτι της κοινωνικής ζωής. Η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία θεωρείται, τέλος, σύμβολο εθνικής ταυτότητας και παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση των πολιτιστικών παραδόσεων.

Η οικογένεια έχει μεγάλη σημασία στη ρωσική κοινωνία. Οι παραδοσιακές οικογενειακές αξίες εκτιμώνται ιδιαίτερα, με την πυρηνική οικογένεια να είναι η πιο κοινή δομή. Επικρατούν επίσης τα νοικοκυριά πολλών γενεών (εκτεταμένη οικογένεια), όπου ζουν οι παππούδες και οι γιαγιάδες με τα παιδιά και τα εγγόνια τους. Οι Ρώσοι συχνά δίνουν προτεραιότητα στους οικογενειακούς δεσμούς και η οικογενειακή υποστήριξη και η συνοχή εκτιμώνται ιδιαίτερα. Ο γάμος θεωρείται ουσιαστικός θεσμός και δίνεται μεγάλη έμφαση στους ρόλους των συζύγων στη διατήρηση μιας σταθερής οικογενειακής μονάδας.

Ο πατριωτισμός και η αγάπη για τη χώρα είναι βαθιά ριζωμένα στη ρωσική κοινωνία. Οι Ρώσοι έχουν ισχυρή αίσθηση της εθνικής ταυτότητας και υπερηφανεύονται για την πολιτιστική κληρονομιά, την ιστορία και τα επιτεύγματά τους. Η έννοια της «μητέρας πατρίδας» έχει μεγάλη σημασία και εκδηλώσεις όπως η Ημέρα της Νίκης, που μνημονεύουν τη νίκη στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, γιορτάζονται με απέραντη πατριωτική ζέση. Υπάρχει επίσης βαθύς σεβασμός για τις ρωσικές παραδόσεις και έθιμα, που θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος της εθνικής ταυτότητας.

Οικονομικά, η Ρωσία έχει υποστεί σημαντικές μεταμορφώσεις μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Η μετάβαση από μια κεντρικά σχεδιασμένη οικονομία σε ένα σύστημα που βασίζεται στην αγορά έφερε ευκαιρίες και προκλήσεις. Η ρωσική οικονομία είναι ποικίλη, με τομείς όπως το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, η εξόρυξη, η μεταποίηση και η τεχνολογία να διαδραματίζουν βασικούς ρόλους. Ωστόσο, η εισοδηματική ανισότητα παραμένει ανησυχητικό, με ένα σημαντικό χάσμα πλούτου μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Οι απόψεις για το χρήμα και την οικονομία στη ρωσική κοινωνία μπορεί να διαφέρουν. Ενώ ορισμένα άτομα φιλοδοξούν για οικονομική επιτυχία και επιδιώκουν τον υλικό πλούτο, υπάρχει επίσης μια αναγνώριση της σημασίας της κοινωνικής ευημερίας και της ισότητας. Πολλοί Ρώσοι εκτιμούν τη σταθερότητα και την ασφάλεια και υπάρχει μια γενική επιθυμία για οικονομική ευημερία και βελτιωμένο βιοτικό επίπεδο. Ο ρόλος της κυβέρνησης σε οικονομικά ζητήματα θεωρείται κρίσιμος και η κρατική παρέμβαση συχνά θεωρείται απαραίτητη για την προστασία των συμφερόντων του πληθυσμού.

Τέλος, δε θα μπορούσε να μην αναφερθεί η επιρροή της Δύσης στη ρωσική κοινωνία, η οποία έχει αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης και διαμάχης. Υπάρχουν διαφορετικές προοπτικές μεταξύ των Ρώσων σχετικά με τον δυτικό πολιτισμό, τις αξίες και τις ιδεολογίες. Κάποιοι ασπάζονται τις δυτικές επιρροές και εκτιμούν πτυχές όπως η τεχνολογία, η μόδα και ο καταναλωτισμός. Άλλοι, ωστόσο, βλέπουν τη Δύση με προσοχή, εκφράζοντας ανησυχίες για τον πολιτισμικό ιμπεριαλισμό και τη διάβρωση των παραδοσιακών ρωσικών αξιών. Υπάρχει ένας συνεχής διάλογος για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της διατήρησης της ρωσικής ταυτότητας και της ενασχόλησης με τον παγκοσμιοποιημένο κόσμο.

3.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι διεθνείς σχέσεις της Ρωσίας έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές, ιδιαίτερα στον απόηχο της εισβολής στην Ουκρανία το 2022. Η εισβολή επέτεινε τις σχέσεις με τη Δύση και οδήγησε στην απομόνωση της Ρωσίας στην παγκόσμια σκηνή. Ωστόσο, η νέα συγκυρία έκανε επίσης τους δεσμούς μεταξύ Ρωσίας και Κίνας πιο στενούς, καθώς και οι δύο χώρες επιδιώκουν να αμφισβητήσουν τη διεθνή τάξη στην οποία ηγούνται οι ΗΠΑ.

α) Σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες:

Η ιστορία των σχέσεων της Ρωσίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα, που κυμαίνονται από περιόδους συνεργασίας έως ανταγωνισμούς και εντάσεις. Νωρίς, η Ρωσία υποστήριξε τις αμερικανικές αποικίες στον αγώνα τους για ανεξαρτησία. Οι διπλωματικές σχέσεις μεταξύ της Ρωσικής Αυτοκρατορίας και των Ηνωμένων Πολιτειών δημιουργήθηκαν στις αρχές του 19ου αιώνα, οδηγώντας σε αυξημένες εμπορικές και πολιτιστικές ανταλλαγές, καθώς η Ρωσία είχε υποστηρίξει την ανεξαρτησία των αποικιών από τη Μεγάλη Βρετανία.

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Σοβιετική Ένωση, συμπεριλαμβανομένης της Ρωσίας, και οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν σύμμαχοι στη μάχη ενάντια στη ναζιστική Γερμανία. Ωστόσο, η μεταπολεμική περίοδος σηματοδότησε την έναρξη του Ψυχρού Πολέμου, μιας περιόδου έντονου ανταγωνισμού και ιδεολογικού χάσματος μεταξύ καπιταλισμού και κομμουνισμού. Η κούρσα των εξοπλισμών, οι συγκρούσεις αντιπροσώπων και ο αγώνας του Διαστήματος καθόρισαν αυτή την εποχή. Στη δεκαετία του 1970, εμφανίστηκε μια περίοδος ύφεσης, που χαρακτηρίστηκε από βελτιωμένες σχέσεις μεταξύ των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης. Οι συνθήκες ελέγχου των όπλων και οι πολιτιστικές ανταλλαγές ήταν βασικά χαρακτηριστικά αυτής της απόψυξης. Ωστόσο, η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης τη δεκαετία του 1990 έφερε μια νέα φάση στις σχέσεις. Καταβλήθηκαν

προσπάθειες για τη δημιουργία μιας σχέσης συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών οικονομικής βοήθειας και μείωσης των πυρηνικών όπλων.

Καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000, οι σχέσεις ΗΠΑ-Ρωσίας γνώρισαν скаμπανεβάσματα. Η συνεργασία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τη μη διάδοση συνεχίστηκε, αλλά προέκυψαν διαφορές σε θέματα όπως η επέκταση του ΝΑΤΟ, η αντιπυραυλική άμυνα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η πολιτική «επαναφοράς» υπό την κυβέρνηση Ομπάμα στόχευε στη βελτίωση των σχέσεων, αλλά οι συγκρούσεις στη Συρία και την Ουκρανία, μαζί με τις διαφωνίες σε διάφορα ζητήματα, δυσχέραναν εκ νέου τις σχέσεις. Τα τελευταία χρόνια, οι σχέσεις ΗΠΑ-Ρωσίας έχουν επιδεινωθεί περαιτέρω. Η προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία, η υποτιθέμενη παρέμβαση στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ, οι κυβερνοεπιθέσεις και οι συγκρούσεις στη Συρία και την Ουκρανία έχουν συμβάλει στην αύξηση των εντάσεων. Κυρώσεις και διπλωματικές απελάσεις έχουν επιβληθεί και από τις δύο πλευρές. Μετά την εισβολή στην Ουκρανία, οι σχέσεις της Ρωσίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες έφτασαν σε νέο χαμηλό. Οι ΗΠΑ επέβαλαν πρόσθετες κυρώσεις στη Ρωσία, στοχεύοντας βασικούς τομείς όπως η ενέργεια, η άμυνα και τα οικονομικά. Αυτό προκάλεσε περαιτέρω ένταση στους οικονομικούς και πολιτικούς δεσμούς μεταξύ των δύο χωρών. Η σύγκρουση στην Ουκρανία και οι επακόλουθες κυρώσεις εμπόδισαν τις επιχειρηματικές ευκαιρίες για τις ρωσικές εταιρείες, περιορίζοντας την πρόσβασή τους στις διεθνείς αγορές, την τεχνολογία και τη χρηματοδότηση.

β) Σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα μέλη του ΝΑΤΟ:

Οι σχέσεις της Ρωσίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα μέλη του ΝΑΤΟ γνώρισαν επίσης προκλήσεις και διακυμάνσεις. Η ΕΕ και το ΝΑΤΟ έχουν επεκτείνει την επιρροή τους προς τα ανατολικά, συμπεριλαμβανομένων των πρώην σοβιετικών κρατών, τα οποία

αντιμετωπίζονται με καχυποψία από τη Ρωσία. Οι διαφωνίες σε θέματα όπως η ενεργειακή ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι εδαφικές διαφορές έχουν τείνει τις σχέσεις. Η σύγκρουση στην Ουκρανία, ιδιαίτερα η εμπλοκή της Ρωσίας στις αυτονομιστικές περιοχές του Ντόνετσκ και του Λουχάνσκ, έχει επιδεινώσει περαιτέρω τις εντάσεις. Ως αποτέλεσμα, η ΕΕ και το ΝΑΤΟ έχουν επιβάλει κυρώσεις κατά της Ρωσίας, οι οποίες έχουν δημιουργήσει εμπόδια για τις ρωσικές επιχειρήσεις που αναζητούν συνεργασίες, επενδύσεις ή εμπορικές ευκαιρίες στα κράτη μέλη της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Ο πόλεμος στην Ουκρανία τα τελευταία χρόνια επηρέασε επίσης τις σχέσεις της Ρωσίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα μέλη του ΝΑΤΟ. Η ΕΕ και το ΝΑΤΟ απάντησαν στις ενέργειες της Ρωσίας επιβάλλοντας νέες κυρώσεις, παρόμοιες με αυτές των Ηνωμένων Πολιτειών, οι οποίες έχουν επιπτώσεις σε Ρώσους ιδιώτες, εταιρείες και κλάδους. Οι περιορισμοί στην εμπορική και οικονομική συνεργασία παρεμποδίζουν ως έναν βαθμό το επιχειρηματικό περιβάλλον, τόσο για τις ρωσικές όσο και για τις ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις περιοχές.

γ) Σχέσεις με πρώην σοβιετικά κράτη:

Η Ρωσία ιστορικά θεωρούσε τα πρώην σοβιετικά κράτη ως μέρος της σφαίρας επιρροής της και εξακολουθεί να διατηρεί σημαντικό ενδιαφέρον για τις σχέσεις της με αυτά, προσπαθώντας να διατηρήσει στενούς δεσμούς μαζί τους μέσω διαφόρων μέσων, συμπεριλαμβανομένων της οικονομικής συνεργασίας, των πολιτιστικών ανταλλαγών και των εταιρικών σχέσεων για την ασφάλεια. Ωστόσο, υπήρξαν περιπτώσεις τριβών και συγκρούσεων, ιδίως σε περιπτώσεις όπου αυτές οι χώρες επιδίωξαν στενότερη ενσωμάτωση με την ΕΕ ή το ΝΑΤΟ. Οι επεμβάσεις της Ρωσίας στη Γεωργία το 2008 και στην Ουκρανία το 2014, με αποτέλεσμα την προσάρτηση της Κριμαίας και τη συνεχιζόμενη σύγκρουση στην ανατολική Ουκρανία, έχουν τείνει τις σχέσεις με αυτά τα πρώην σοβιετικά κράτη. Η προσάρτηση της Κριμαίας και η συνεχής υποστήριξη της Ρωσίας στα αυτονομιστικά

κινήματα οδήγησαν στην επιβολή κυρώσεων από τη διεθνή κοινότητα, επηρεάζοντας το εμπόριο και τις επιχειρηματικές σχέσεις. Η σύγκρουση στην Ουκρανία και η προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία επέτειναν τις σχέσεις με αυτά τα κράτη, πολλά από τα οποία επιδίωκαν στενότερη ενσωμάτωση με την ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Επιπλέον, η Κίνα έχει αναδειχθεί ως βασικός παράγοντας στις διεθνείς σχέσεις της Ρωσίας. Η στενή σχέση μεταξύ Κίνας και Ρωσίας έχει τροφοδοτηθεί από κοινούς γεωπολιτικούς στόχους και την αμοιβαία δυσπιστία προς τη Δύση. Η Κίνα απέφυγε να υποστηρίξει ανοιχτά τις ενέργειες της Ρωσίας στην Ουκρανία, αλλά επέκρινε τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ για τη συμμετοχή τους στη σύγκρουση. Η κρατική επίσκεψη αξιωματούχων της Κίνας στη Μόσχα το 2023, συμπεριλαμβανομένων των συζητήσεων για την αποφυγή κυρώσεων και την πιθανή παροχή στρατιωτικής υποστήριξης, καταδεικνύει την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των δύο χωρών.

Στα πλαίσια της ανάλυσης, αξίζει να σημειωθεί ότι οι κυρώσεις που επιβλήθηκαν από τη διεθνή κοινότητα στη Ρωσία, είχαν σημαντικό αντίκτυπο στο επιχειρηματικό περιβάλλον της χώρας, καθώς πλέον έχει υπάρξει περιορισμένη πρόσβαση στις παγκόσμιες αγορές, την τεχνολογία και τη χρηματοδότηση των ρωσικών επιχειρήσεων, οδηγώντας σε μειωμένες επενδύσεις, περιορισμένες εμπορικές ευκαιρίες και αυξημένο κόστος για τις ρωσικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται διεθνώς. Οι κυρώσεις έχουν επίσης επηρεάσει ξένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία, καθώς περιηγούνται στο περίπλοκο ρυθμιστικό περιβάλλον και κινδυνεύουν με πιθανές αντικυρώσεις.

4 ΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το ρωσικό νομικό σύστημα μπορεί να είναι περίπλοκο και γραφειοκρατικό, αλλά παρέχει ένα πλαίσιο για τις επιχειρήσεις και την επιχειρηματικότητα. Η κατανόηση των βασικών στοιχείων του αστικού και εταιρικού δικαίου είναι απαραίτητη για την πλοήγηση στο επιχειρηματικό τοπίο στη Ρωσία.

Το **σύστημα αστικού δικαίου** στη Ρωσία βασίζεται σε νόμους και κανονισμούς, διέπει συμβάσεις, δικαιώματα ιδιοκτησίας, αδικοπραξίες και άλλες αστικές υποθέσεις. Το ρωσικό αστικό δίκαιο παρέχει ένα νομικό πλαίσιο για τη διεξαγωγή επιχειρηματικών συναλλαγών, την προστασία των δικαιωμάτων και την επίλυση διαφορών. Είναι σημαντικό να κατανοήσει κανείς τις συμβατικές υποχρεώσεις, τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και τα ένδικα μέσα που είναι διαθέσιμα σύμφωνα με το ρωσικό αστικό δίκαιο.

Το **ρωσικό εταιρικό δίκαιο**, από την άλλη, παρέχει το νομικό πλαίσιο για την ίδρυση και τη λειτουργία επιχειρήσεων στη χώρα, ρυθμίζοντας τη σύσταση, διαχείριση και λύση διαφόρων τύπων νομικών προσώπων, όπως ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης. Καθορίζει τα δικαιώματα και τις ευθύνες των μετόχων, των διευθυντών και άλλων ενδιαφερομένων. Η κατανόηση των απαιτήσεων εταιρικής διακυβέρνησης, των υποχρεώσεων συμμόρφωσης και των δικαιωμάτων των μετόχων είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία και τη λειτουργία μιας επιχείρησης στη Ρωσία.

Ένα ακόμη στοιχείο που θα πρέπει να έχει υπ' όψιν ένας επιχειρηματίας είναι το **φορολογικό σύστημα** για τις επιχειρήσεις στη Ρωσία. Η φορολογία των επιχειρήσεων στη Ρωσική Ομοσπονδία περιλαμβάνει διάφορες πτυχές ανάλογα με τον τύπο της επιχειρηματικής οντότητας. Οι ατομικές επιχειρήσεις, αν και δεν θεωρούνται νομικά πρόσωπα, πρέπει να είναι εγγεγραμμένες για φορολογικούς σκοπούς και να πληρώνουν φόρους σύμφωνα με τους

ρωσικούς κανόνες φορολογίας εισοδήματος, αλλά έχουν το πλεονέκτημα ότι δεν χρειάζεται να υποβάλλουν εκθέσεις εταιρικής φορολογίας.

Οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.) έχουν διαφορετικές φορολογικές επιλογές, συμπεριλαμβανομένου του γενικού φορολογικού συστήματος, ενός ενιαίου φόρου στο εισόδημα για ειδικό προορισμό και ενός απλοποιημένου φορολογικού συστήματος για τις μικρές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το γενικό φορολογικό σύστημα, οι ΕΠΕ πληρώνουν φόρο εισοδήματος εταιρειών, φόρο επί των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, Ρωσικό ΦΠΑ και φόρο εργαζομένων. Ο ενιαίος φόρος στο πιστωμένο εισόδημα απαλλάσσεται από φόρο εισοδήματος και φόρο ακίνητης περιουσίας και ο φορολογικός συντελεστής βασίζεται στα κέρδη για κάθε δραστηριότητα. Οι κλειστές μετοχικές εταιρείες έχουν παρόμοια φορολογικά συστήματα με τις ΕΠΕ, συμπεριλαμβανομένου του γενικού φορολογικού συστήματος, ενός ενιαίου φόρου επί του εκχωρημένου εισοδήματος και ενός απλοποιημένου φορολογικού συστήματος.

Ο τυπικός συντελεστής εταιρικού φόρου για ξένες εταιρείες με κέρδη από ρωσικές πηγές είναι 20%, καθώς έχει πραγματοποιηθεί μείωση από τον προηγούμενο συντελεστή 24%. Ωστόσο, οι φορολογικοί συντελεστές μπορεί να ποικίλλουν ανάλογα με το συγκεκριμένο φορολογικό σύστημα που επιλέγεται και τους περιφερειακούς εταιρικούς φόρους, οι οποίοι μπορεί να φτάσουν έως και 13,5%. Οι φορολογούμενοι που συμμετέχουν σε επενδυτικά σχέδια σε ορισμένες περιοχές ενδέχεται να μειώσουν περαιτέρω τον εταιρικό φόρο τους. Τα μερίσματα που λαμβάνονται από νομικά πρόσωπα υπόκεινται σε ενιαίο φόρο 13%, με ορισμένες εξαιρέσεις για την ειδική ιδιοκτησία μετοχών και τη συμμετοχή σε φορολογικές ζώνες offshore. Οι ρωσικές επιχειρήσεις που πληρώνουν μερίσματα σε αλλοδαπά νομικά πρόσωπα υπόκεινται σε φόρο 15%, ο οποίος μπορεί να μειωθεί βάσει των συμβάσεων διπλής

φορολογίας. Με βάση το ρωσικό δίκαιο, διατίθενται και φορολογικές απαλλαγές εταιρειών για ορισμένους οργανισμούς, όπως ερευνητικά ή εμπορικά μέλη του Κέντρου Καινοτομίας Skolkovo. Μπορούν να διεκδικηθούν εκπτώσεις και πιστώσεις για διάφορα έξοδα, ενώ υπάρχουν φορολογικά κίνητρα για περιφερειακές ή τοπικές επενδύσεις, δραστηριότητες E&A και πληροφορικής, καθώς και για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ένας σημαντικός φόρος στη Ρωσία, με κανονικό συντελεστή 20%. Μειωμένοι συντελεστές 10% και 0% ισχύουν για συγκεκριμένα αγαθά, έργα και υπηρεσίες και 0% ισχύει για τις εξαγωγές αγαθών. Οι ξένοι πάροχοι ηλεκτρονικών υπηρεσιών σε Ρώσους πελάτες πρέπει να λάβουν εγγραφή ΦΠΑ και να πληρώσουν ΦΠΑ μόνοι τους. Είναι σημαντικό για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία να κατανοούν τους συγκεκριμένους φορολογικούς κανονισμούς και να συμβουλευονται φορολογικούς εμπειρογνώμονες για να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με το ρωσικό φορολογικό σύστημα.

Συνολικά, η έναρξη μιας επιχείρησης στη Ρωσία περιλαμβάνει πολλά βήματα και απαιτήσεις συμμόρφωσης. Η διαδικασία ξεκινά από την εγγραφή της εταιρείας, την απόκτηση των απαραίτητων αδειών και διατυπώσεων και τη συμμόρφωση με τη φορολογική και εργατική νομοθεσία. Ενώ η κυβέρνηση έχει καταβάλει προσπάθειες για την απλούστευση των διαδικασιών για την έναρξη μιας επιχείρησης, η γραφειοκρατία και τα διοικητικά εμπόδια μπορούν ακόμα να δημιουργήσουν προκλήσεις. Η συμμετοχή ενός τοπικού νομικού εμπειρογνώμονα ή συμβούλου που είναι εξοικειωμένος με το ρυθμιστικό τοπίο μπορεί να βοηθήσει στην πιο αποτελεσματική πλοήγηση στη διαδικασία. Η επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία με βάση το νομικό της σύστημα συνοδεύεται από ορισμένες προκλήσεις. Το νομικό σύστημα έχει επικριθεί για έλλειψη διαφάνειας, ασυνέπεια στις

δικαστικές αποφάσεις και διαφθορά. Η επιβολή των συμβάσεων και η προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας αποτέλεσαν τομείς ανησυχίας για τους ξένους επενδυτές. Παρά τις προκλήσεις αυτές, όμως, η Ρωσία προσφέρει και σημαντικές ευκαιρίες για επιχειρήσεις και επιχειρηματικότητα. Η χώρα διαθέτει μεγάλη καταναλωτική αγορά, άφθονους φυσικούς πόρους και διάφορες βιομηχανίες με δυνατότητες ανάπτυξης. Η κυβέρνηση έχει υλοποιήσει πρωτοβουλίες για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος. Συνοπτικά, ενώ το ρωσικό νομικό σύστημα παρουσιάζει προκλήσεις, είναι δυνατή η επιτυχής άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στη Ρωσία. Η κατανόηση του αστικού και εταιρικού δικαίου, η συμμόρφωση με τους κανονισμούς και η διαχείριση νομικών κινδύνων είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία μιας επιχείρησης στη χώρα. Η δέσμευση τοπικής νομικής εμπειρογνωμοσύνης και η διεξαγωγή ενδελεχούς δέουσας επιμέλειας μπορεί να συμβάλει στην άμβλυνση των προκλήσεων και στη μεγιστοποίηση των ευκαιριών στη ρωσική αγορά.

5 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στο τρέχον γεωπολιτικό τοπίο, ο κόσμος είναι μάρτυρας μιας νέας εποχής «ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων» που περιλαμβάνει σημαντικούς παίκτες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Ρωσία και η Κίνα. Ενώ ορισμένοι κάνουν συγκρίσεις με τον Ψυχρό Πόλεμο, ο στρατηγικός ανταγωνισμός σήμερα είναι πολύ πιο περίπλοκος και απρόβλεπτος από τον προηγούμενο ανταγωνισμό μεταξύ των ΗΠΑ και της Σοβιετικής Ένωσης. Αυτός ο σύγχρονος διαγωνισμός περιλαμβάνει πολλαπλούς ταυτόχρονους διαγωνισμούς που λειτουργούν κάτω από διαφορετικά ή αλληλοκαλυπτόμενα σύνολα κανόνων. Συνδυάζει μακροπρόθεσμες οικονομικές αλληλεξαρτήσεις με βασικές στρατηγικές διαφωνίες, καθώς και ιδεολογικούς και θεσμικούς αγώνες που περιστρέφονται γύρω από τη δημιουργία και την ερμηνεία

κανόνων και κανόνων. Κεντρική θέση σε αυτόν τον ανταγωνισμό είναι ο αγώνας για την τεχνολογική υπεροχή, ένας βασικός παράγοντας που θα μπορούσε ενδεχομένως να προσφέρει ένα πλεονέκτημα που αλλάζει το παιχνίδι σε μελλοντικές συγκρούσεις.

Η αξιολόγηση του NATO για το 2020 εντόπισε οκτώ τεχνολογίες που αναμένεται να έχουν σημαντικές συνέπειες έως το 2040. Αυτές οι τεχνολογίες περιλαμβάνουν δεδομένα, τεχνητή νοημοσύνη (AI), αυτονομία, διαστημικές δυνατότητες, υπερηχητικά όπλα, βιοτεχνολογία και ανθρώπινη βελτίωση και νέα υλικά κατασκευών. Αυτές οι τεχνολογίες αιχμής θα διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση μελλοντικών πολεμικών δυνατοτήτων και στην οικοδόμηση ενόπλων δυνάμεων που θα μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά σε πολλούς τομείς. Επιπλέον, οι EDT θα επηρεάσουν σημαντικά τις στρατηγικές αποτροπής και θα διαμορφώσουν τις πολιτικές και στρατιωτικές σχέσεις μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών, της Ρωσίας και της Κίνας. Η Ρωσία αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά τη μόχλευση των EDT για οικονομικούς και στρατιωτικούς σκοπούς, κυρίως λόγω των περιορισμών πόρων και των διαρθρωτικών περιορισμών. Ωστόσο, η Ρωσία έχει επινοήσει μια προσαρμοσμένη στρατηγική καινοτομίας, παρακολουθώντας στενά τις τεχνολογικές προτεραιότητες των ΗΠΑ και της Κίνας και αξιολογώντας τις μακροπρόθεσμες συνέπειές τους.

Για να αντιμετωπίσει την «τρίτη στρατηγική αντιστάθμιση» των ΗΠΑ, που επικεντρώνεται σε στρατιωτικές τεχνολογίες αιχμής, η Ρωσία δίνει έμφαση στην εκτεταμένη πυρηνοποίηση του στρατού της. Επιπλέον, η Ρωσία έχει ιδρύσει ιδρύματα παρόμοια με την Αμερικανική Υπηρεσία Προηγμένων Έρευνας Αμυντικής Έρευνας (DARPA) και έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην υπερηχητική τεχνολογία, την τεχνητή νοημοσύνη και τα αυτόνομα συστήματα. Η μελλοντική στρατηγική τεχνολογίας και καινοτομίας της Ρωσίας περιστρέφεται γύρω από τρία καθοριστικά στοιχεία:

1. Μείωση της εξάρτησης από ξένες αλυσίδες εφοδιασμού: Η Ρωσία στοχεύει να συνεργαστεί με μεγάλες μη δυτικές χώρες, όπως η Ινδία και η Κίνα, για να εξασφαλίσει χρηματοδότηση και τεχνολογική συνεργασία για έργα EDT.
2. Ελαχιστοποίηση ηθικών κριτηρίων στις στρατιωτικές εφαρμογές: Σε αντίθεση με χώρες όπως οι ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, η Ρωσία φαίνεται να ανησυχεί λιγότερο για τους ηθικούς και ηθικούς κανόνες στην ανάπτυξη EDT, επιτρέποντας αυστηρότερο έλεγχο στην κοινωνία και ενισχύοντας τη στρατηγική συνεργασία με την Κίνα.
3. Έμφαση στον ασύμμετρο πόλεμο: Η Ρωσία θεωρεί την πρόοδο της τεχνολογίας ως κατάλληλη για χρήσεις κάτω από το επίπεδο του κηρυγμένου πολέμου, χρησιμοποιώντας υβριδικά όργανα και γνωστικό πόλεμο ενάντια σε αντιπάλους όπως το ΝΑΤΟ.

Στα πλαίσια αυτά, η βιομηχανία τεχνολογίας, αν και δεν είναι ο μεγαλύτερος κλάδος στη Ρωσία, συνέβαλε σημαντικά στην οικονομική της ανάπτυξη την τελευταία δεκαετία. Από το 2015 έως το 2021, ο τομέας της πληροφορικής αντιπροσώπευε πάνω από το ένα τρίτο της αύξησης του ΑΕΠ της χώρας, φθάνοντας τα 3,7 τρισεκατομμύρια ρούβλια το 2021. Ωστόσο, καθώς η βιομηχανία της τεχνολογίας αρχίζει να παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις, παρουσιάζεται μια σημαντική απειλή για τη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη της Ρωσίας.

Πράγματι, ο τεχνολογικός τομέας στη Ρωσία γνώρισε σημαντικές προκλήσεις και μετασχηματισμούς τον τελευταίο καιρό. Η εισβολή στην Ουκρανία χρησίμευσε ως καταλύτης που επιδείνωσε την ήδη ταλαιπωρημένη βιομηχανία τεχνολογίας στη Ρωσία, οδηγώντας σε μια έξοδο εργαζομένων στον τομέα της πληροφορικής και στον κατακερματισμό βασικών εταιρειών τεχνολογίας όπως η Yandex, που αποτελεί διαχρονικά

μα από τις πιο επιτυχημένες ρωσικές τεχνολογικές εταιρείες. Ήδη από το 2022, παρατηρήθηκε ότι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία προκάλεσε μαζική έξοδο εργαζομένων στον τομέα της πληροφορικής από τη Ρωσία. Περίπου 100.000 ειδικοί πληροφορικής, που αντιπροσωπεύουν περίπου το 10% του εργατικού δυναμικού της τεχνολογίας, εγκατέλειψαν τη χώρα το 2022. Οι εκτεταμένες κυρώσεις που επιβλήθηκαν στη Ρωσία τροφοδότησαν περαιτέρω αυτήν την αποχώρηση, καθώς περισσότερες από 1.000 ξένες εταιρείες μείωσαν τις δραστηριότητές τους στη χώρα. Η Yandex, η κορυφαία εταιρεία τεχνολογίας της Ρωσίας και συχνά συγκρίνεται με την Google, γνώρισε πτώση λόγω του πολέμου και της επακόλουθης φυγής ταλέντων. Το ιστορικό επιτυχίας της Yandex άρχισε πλέον να κατακρημνίζεται, καθώς η εταιρεία άρχισε να κατακερματίζει και να πουλά κερδοφόρες επιχειρήσεις στην VKontakte (VK), έναν ανταγωνιστή που ελέγχεται από κρατικές οντότητες.

Η παρακμή της βιομηχανίας τεχνολογίας της Ρωσίας, όμως, δεν προκλήθηκε αποκλειστικά από τον πόλεμο, αλλά είχε ήδη ξεκινήσει πριν από την εισβολή και οφείλεται σε μεγάλο βαθμό σε πολιτικούς παράγοντες. Για πάνω από μια δεκαετία, η ρωσική κυβέρνηση προσπάθησε να ασκήσει έλεγχο στο διαδίκτυο και στις ισχυρές εταιρείες τεχνολογίας, καταπνίγοντας μια βιομηχανία που κάποτε υποσχόταν να οδηγήσει τη χώρα προς τα εμπρός. Η εισβολή στην Ουκρανία απλώς επιτάχυνε τη ζημιά και ώθησε τις εταιρείες τεχνολογίας στην απομόνωση, περιορίζοντας τις επιστημονικές ανταλλαγές και την πρόσβαση σε κρίσιμα στοιχεία. Ήδη από τη δεκαετία του 2010 και ως απάντηση στις διεθνείς κυρώσεις και τις γεωπολιτικές εντάσεις, η Ρωσία προσπάθησε να δημιουργήσει το δικό της κυρίαρχο Διαδίκτυο, γνωστό ως RuNet, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Η κυβέρνηση έχει αποκλείσει την πρόσβαση σε ξένες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης όπως το Instagram, το Facebook και το Twitter, προωθώντας έτσι εναλλακτικές που έχουν δημιουργηθεί εγχώρια. Αυτή η κίνηση

στοχεύει να διατηρήσει τον έλεγχο των πληροφοριών που καταναλώνουν οι Ρώσοι χρήστες και να ενισχύσει ένα αυτόνομο τεχνολογικό οικοσύστημα στη χώρα.

Είναι, συνεπώς, εμφανές το γιατί η κατάσταση στη Ρωσία εγείρει ανησυχίες για τις επιχειρήσεις τεχνολογίας που σκέφτονται να δραστηριοποιηθούν στη χώρα. Ο συνεχιζόμενος πόλεμος, η μαζική έξοδος ταλέντων πληροφορικής και η ώθηση της κυβέρνησης για ψηφιακή κυριαρχία μπορεί να περιορίσουν την πρόσβαση στις διεθνείς αγορές και τεχνολογίες. Οι ξένες εταιρείες τεχνολογίας έχουν αντιμετωπίσει προκλήσεις, με πολλές να εγκαταλείπουν τη ρωσική αγορά ή να εξαγοράζονται σε χαμηλότερες αποτιμήσεις. Επιπλέον, οι περιοριστικές πολιτικές της χώρας ως προς το περιεχόμενο και η έλλειψη διαφάνειας μπορεί να αποτρέψουν τις διεθνείς επιχειρήσεις από το να αναπτύξουν σημαντική παρουσία στη Ρωσία.

Συνολικά, ο ρωσικός τεχνολογικός τομέας έχει αντιμετωπίσει σημαντικές οπισθοδρομήσεις λόγω της εισβολής στην Ουκρανία και της επακόλουθης φυγής εργαζομένων στον τομέα της πληροφορικής. Εταιρείες όπως η Yandex έχουν υποστεί κατακερματισμό και οι προοπτικές του κλάδου φαίνονται ζοφερές καθώς η κυβέρνηση επιδιώκει μεγαλύτερο έλεγχο και απομόνωση. Για τις επιχειρήσεις τεχνολογίας που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στη Ρωσία, το γεωπολιτικό τοπίο και η φαινόμενη οπισθοδρόμηση της βιομηχανίας τεχνολογίας εγείρουν ανησυχίες σχετικά με τη βιωσιμότητα, τη διατήρηση ταλέντων και την πρόσβαση στις διεθνείς αγορές. Η δραστηριοποίηση στη Ρωσία αυτή τη στιγμή μπορεί να παρουσιάσει πολλές προκλήσεις και αβεβαιότητες, καθιστώντας τη δύσκολη απόφαση για τις επιχειρήσεις τεχνολογίας που αναζητούν ανάπτυξη και επιτυχία.

6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΔΕΙΚΤΕΣ

6.1 Η ΡΩΣΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ 2022

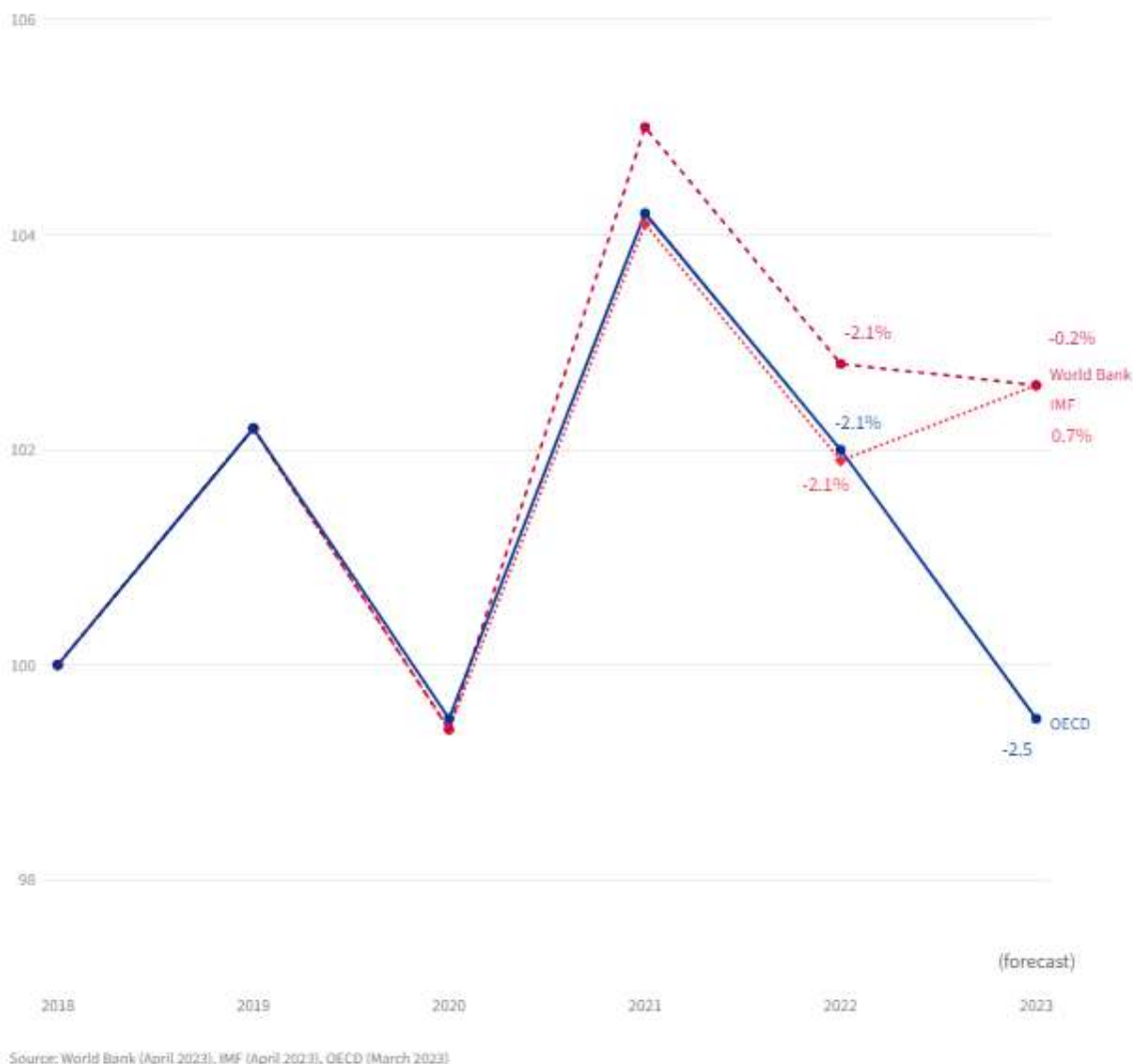
Πριν από το 2022, η οικονομία της Ρωσίας αντιμετώπιζε ένα μείγμα προκλήσεων και ανάπτυξης. Η οικονομική τροχιά του ρωσικού κράτους επηρεάστηκε από παράγοντες όπως οι διακυμάνσεις στις τιμές του πετρελαίου, οι γεωπολιτικές εντάσεις και οι διεθνείς σχέσεις. Ως ένας από τους μεγαλύτερους εξαγωγείς πετρελαίου στον κόσμο, η Ρωσία βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στον ενεργειακό της τομέα για να οδηγήσει την οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, αυτή η εξάρτηση έκανε επίσης την οικονομία της ευάλωτη στις αλλαγές στην παγκόσμια ζήτηση ενέργειας και στις γεωπολιτικές εξελίξεις.

Από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, η χώρα έχει αντιμετωπίσει μια σειρά αυστηρών κυρώσεων που επιβλήθηκαν από δυτικά κράτη ως απάντηση στις ενέργειές της. Οι κυρώσεις σχεδιάστηκαν για να αποδυναμώσουν την ικανότητα της Ρωσίας να χρηματοδοτήσει τον πόλεμο και στόχευαν συγκεκριμένα την πολιτική, στρατιωτική και οικονομική ελίτ που ευθύνεται για την εισβολή. Ενώ τα περιοριστικά μέτρα αποσκοπούσαν στην αποφυγή βλάβης της ρωσικής κοινωνίας, είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία της χώρας.

Συρρίκνωση του ΑΕΠ:

Το 2022, η ρωσική οικονομία γνώρισε σημαντική συρρίκνωση. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) της Ρωσίας μειώθηκε κατά 2,1% κατά τη διάρκεια αυτού του έτους. Δυστυχώς, η οικονομική ύφεση

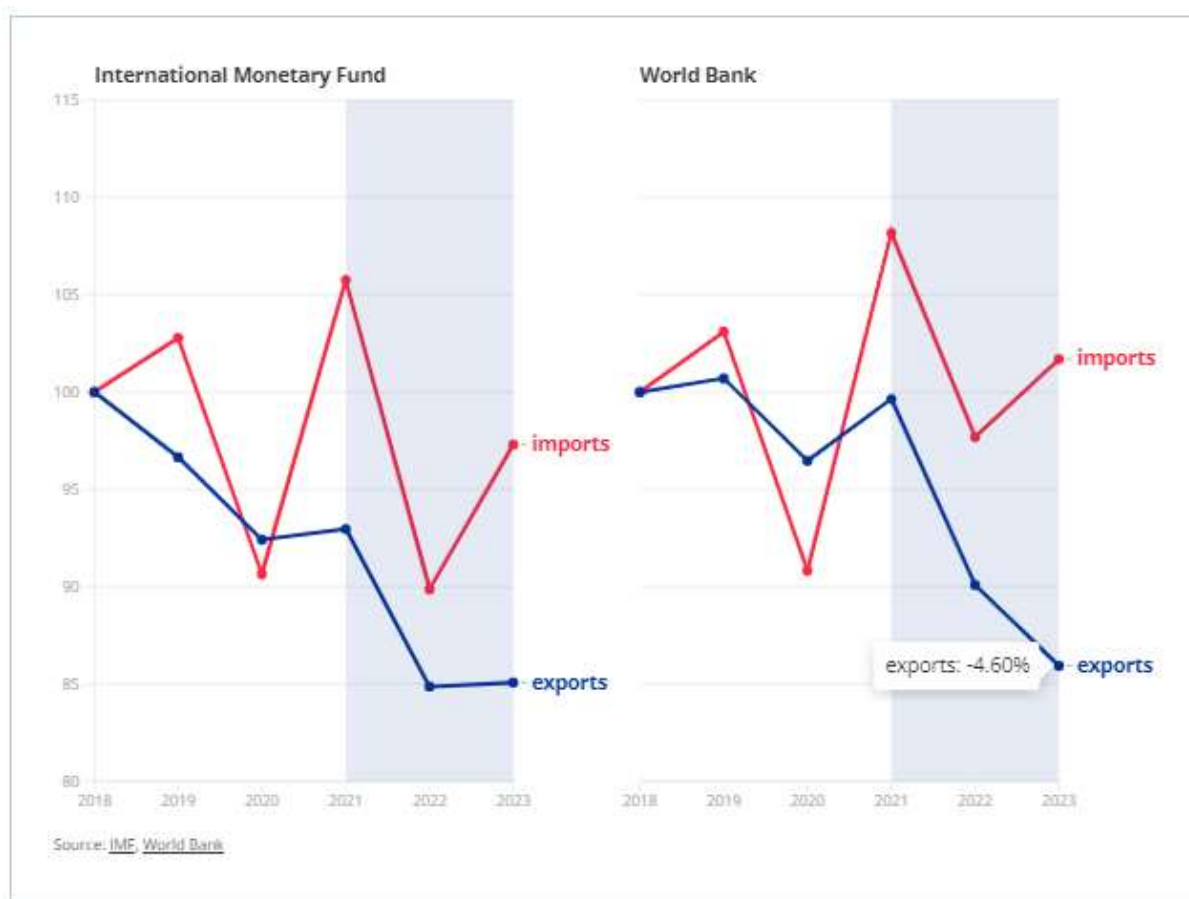
προβλέπεται να συνεχιστεί το 2023, με το ΑΕΠ να αναμένεται να μειωθεί κατά 2,5% στο χειρότερο σενάριο σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ ή κατά 0,2% σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα. Το ΔΝΤ είναι ελαφρώς πιο αισιόδοξο, προβλέποντας ρυθμό ανάπτυξης 0,7% το 2023.

Γράφημα 6.1 – Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ρωσίας από το 2018 έως το 2022 με πρόβλεψη για το 2023 (*consilium.europa.eu*).

Πτώση του εμπορίου:

Τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν στη Ρωσία έχουν επηρεάσει σημαντικά το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών. Ορισμένα αγαθά έχουν απαγορευτεί η εισαγωγή και η εξαγωγή από τη Ρωσία, με στόχο τη μεγιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών για τη ρωσική οικονομία, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις επιπτώσεις στις επιχειρήσεις και τους πολίτες της ΕΕ.

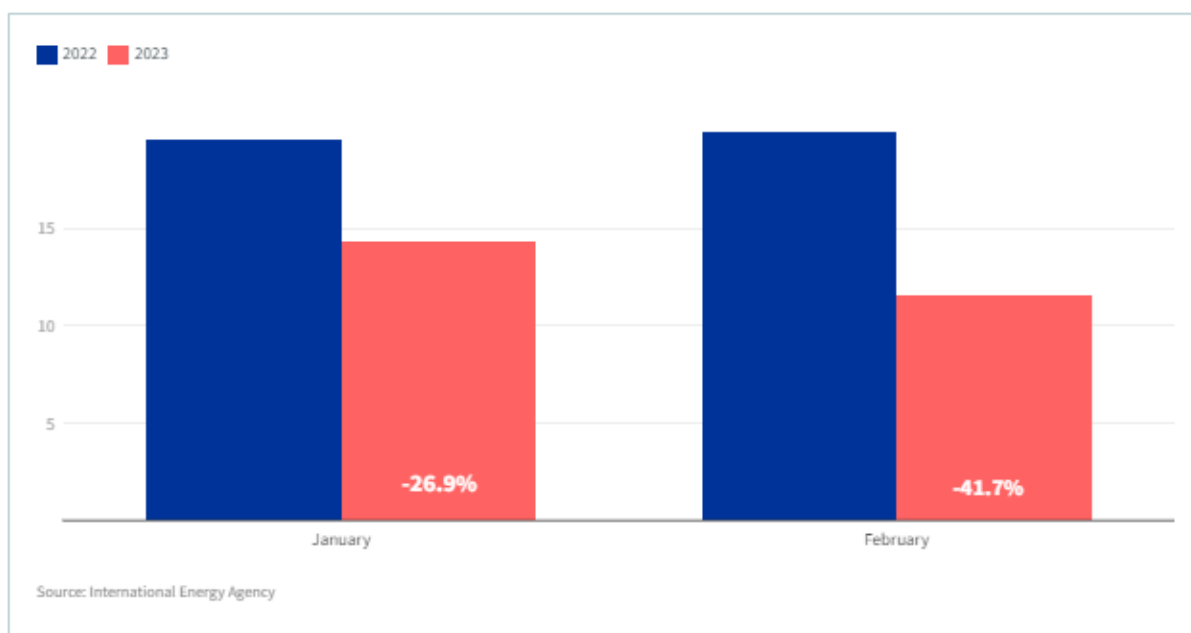

Γράφημα 6.2 – Εξέλιξη εισαγωγών και εξαγωγών της Ρωσίας από το 2018 έως το 2022 με πρόβλεψη για το 2023 (*consilium.europa.eu*).

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ, το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών της Ρωσίας παρουσίασε σημαντική πτώση το 2022. Για το 2023, οι εισαγωγές προβλέπεται να αυξηθούν, ενώ οι εξαγωγές αναμένεται είτε να μειωθούν περαιτέρω (εκτίμηση της Παγκόσμιας Τράπεζας) είτε να παραμείνουν σχεδόν οι ίδιες (εκτίμηση του ΔΝΤ).

Μειωμένα έσοδα από ορυκτά καύσιμα:

Τα έσοδα της Ρωσίας από τα ορυκτά καύσιμα, ιδίως το πετρέλαιο, παρουσίασαν μείωση λόγω των κυρώσεων που στοχεύουν τις εξαγωγές πετρελαίου της. Ενώ η χώρα αρχικά επωφελήθηκε από την αύξηση των παγκόσμιων τιμών του πετρελαίου το πρώτο εξάμηνο του 2022, οι επακόλουθες κυρώσεις στις εισαγωγές πετρελαίου προκάλεσαν σημαντική μείωση στα έσοδα από το πετρέλαιο της Ρωσίας. Τον Ιανουάριο του 2023, τα έσοδα από το πετρέλαιο της Ρωσίας μειώθηκαν κατά περισσότερο από ένα τέταρτο σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος και τον Φεβρουάριο, η πτώση ήταν ακόμη πιο σημαντική, ξεπερνώντας το 40%.

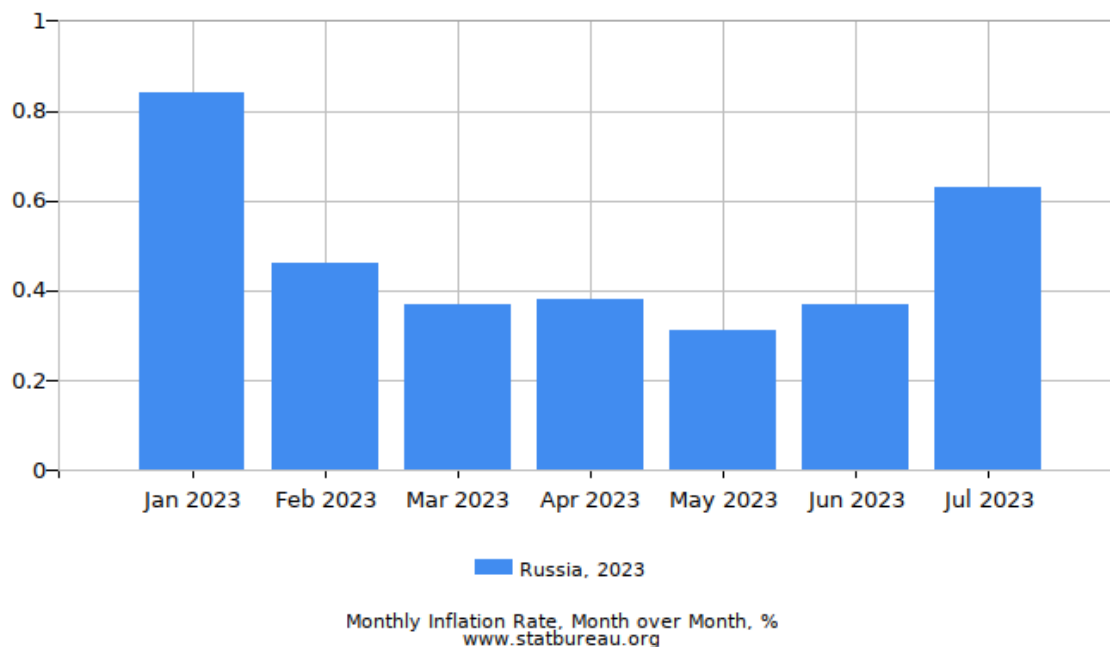
Γράφημα 6.3 – Εξαγωγές της Ρωσίας σε καύσιμα, μείωση για τους πρώτους μήνες του 2023(consilium.europa.eu).

Δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία:

Η ΕΕ και οι χώρες εταίροι της έχουν λάβει μέτρα για το πάγωμα των ρωσικών περιουσιακών στοιχείων για να περιορίσουν την ικανότητά της να χρηματοδοτεί τον πόλεμο. Συγκεκριμένα, τα αποθεματικά της Ρωσικής Κεντρικής Τράπεζας 300 δισεκατομμυρίων ευρώ έχουν μπλοκαριστεί, με τα δύο τρίτα αυτού του ποσού να παγώνουν εντός της ΕΕ. Επιπλέον, περίπου 20 δισεκατομμύρια ευρώ περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε περισσότερα από 1.500 άτομα και οντότητες που υπόκεινται σε κυρώσεις έχουν δεσμευτεί.

Πληθωρισμός:

Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού στη Ρωσία αυξήθηκε στο 3,2% τον Ιούνιο του 2023 από 2,5% τον Μάιο, κάτω από τις προσδοκίες της αγοράς για 3,3%. Η κεντρική τράπεζα εξέφρασε την πρόθεσή της να αυξήσει τα επιτόκια φέτος με στόχο να επαναφέρει τις τιμές στο στόχο της στο 4% έως το 2024, καθώς προβλέπει ότι ο πληθωρισμός πιθανότατα θα φτάσει στο 4,5%-6,5% μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους. Το κόστος των τροφίμων αυξήθηκε κατά 0,2%, μετά από πτώση 1% τον Μάιο και οι τιμές των μη τροφίμων επιταχύνθηκαν στο 1% από 0,2%, ενώ ο πληθωρισμός των υπηρεσιών παρέμεινε σταθερός στο 11%. Επίσης, οι βασικές τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν με ταχύτερο ρυθμό (2,4 τοις εκατό έναντι 2,1 τοις εκατό). Σε μηνιαία βάση, οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν κατά 0,4%, όπως αναμενόταν.

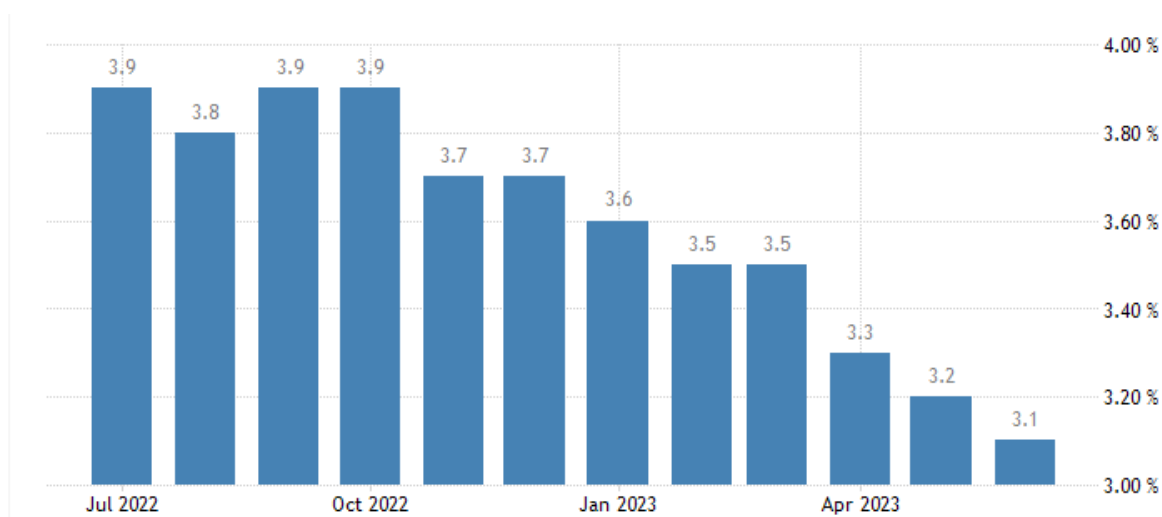
Γράφημα 6.4 – Πληθωρισμός στη Ρωσία για το πρώτο εξάμηνο του 2023(consilium.europa.eu).

Ανεργία:

Το ποσοστό ανεργίας στη Ρωσία έπεσε σε νέο ιστορικό χαμηλό του 3,1% τον Ιούνιο του 2023, ελαφρώς χαμηλότερο από τις προβλέψεις της αγοράς για 3,2%, κυρίως λόγω των σοβαρών ελλείψεων εργατικού δυναμικού που προκλήθηκαν από τη μαζική έξοδο εκατοντάδων χιλιάδων εργαζομένων από τη χώρα ή την απόσπασή τους στον πόλεμο εμπρός. Ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 55 χιλιάδες σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα σε 2,351 εκατομμύρια άτομα, ενώ οι επίσημα εγγεγραμμένοι ως άνεργοι μειώθηκαν σε 0,603 εκατομμύρια τον Ιούνιο από 0,631 εκατομμύρια τον προηγούμενο μήνα. Τον Ιούνιο του 2022, το ποσοστό ανεργίας ήταν υψηλότερο, στο 3,9%.

Ο συνδυασμός της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία και των επακόλουθων βαρέων κυρώσεων που επιβλήθηκαν από τα δυτικά κράτη είχε ως αποτέλεσμα σημαντικές

επιπτώσεις στη ρωσική οικονομία. Το ρωσικό κράτος αντιμετώπισε συρρίκνωση του ΑΕΠ, μειωμένα εμπορικά στοιχεία και μειωμένα έσοδα από τον επικερδή τομέα ορυκτών καυσίμων. Οι κυρώσεις στοχεύουν κυρίως βασικά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, περιορίζοντας περαιτέρω την ικανότητα της Ρωσίας να χρηματοδοτήσει τη συνεχιζόμενη σύγκρουση. Καθώς η κατάσταση εξελίσσεται, το μέλλον της οικονομίας της Ρωσίας παραμένει αβέβαιο, με πιθανές επιπτώσεις τόσο για την ίδια τη χώρα όσο και για το παγκόσμιο οικονομικό τοπίο.

Γράφημα 6.5 – Ανεργία στη Ρωσία 2022 – 2023 (*tradingeconomics.com*).

6.2 ΕΜΠΟΡΙΟ

Η Ρωσία, ως σημαντικός παίκτης στις παγκόσμιες αγορές, έχει ποικίλο φάσμα εξαγωγών και εισαγωγών. Το 2021, οι κορυφαίες εξαγωγές της χώρας περιελάμβαναν αργό πετρέλαιο, διυλισμένο πετρέλαιο, αέριο πετρελαίου, μπρικέτες άνθρακα και χρυσό. Αυτά τα εμπορεύματα αποτελούσαν σημαντικό μέρος των εσόδων της Ρωσίας από τις εξαγωγές. Το αργό πετρέλαιο, ως η κύρια εξαγωγή, αντιπροσώπευε σημαντικά κέρδη από εξαγωγές 113 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Το επεξεργασμένο πετρέλαιο ακολούθησε στενά, συνεισφέροντας 81,8 δισεκατομμύρια δολάρια στα έσοδα από τις εξαγωγές της Ρωσίας.

Σημαντικές εξαγωγές ήταν επίσης το πετρελαϊκό αέριο και τα προϊόντα άνθρακα, με 37,7 δισεκατομμύρια δολάρια και 19,1 δισεκατομμύρια δολάρια, αντίστοιχα. Επιπλέον, οι εξαγωγές χρυσού αποτιμήθηκαν στα 19,1 δισεκατομμύρια δολάρια. Η Κίνα ήταν ο μεγαλύτερος προορισμός για τις ρωσικές εξαγωγές, με αγαθά αξίας 70,9 δισεκατομμυρίων δολαρίων να εισρέουν στη χώρα. Η Ολλανδία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιταλία ήταν επίσης βασικές αγορές για τις ρωσικές εξαγωγές, με τις εισαγωγές να εκτιμώνται σε 39 δισεκατομμύρια δολάρια, 27,4 δισεκατομμύρια δολάρια, 24,7 δισεκατομμύρια δολάρια και 22,2 δισεκατομμύρια δολάρια, αντίστοιχα. Εκτός από αυτές τις μεγάλες εξαγωγές, η Ρωσία κατείχε ισχυρή θέση σε διάφορες άλλες αγορές το 2021. Ήταν ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο ημικατεργασμένου σιδήρου, σιταριού, κατεψυγμένων ψαριών μη φιλέτου, χυτοσιδήρου και αμμωνίας, επιδεικνύοντας τον σημαντικό ρόλο της σε αυτές κλάδους.

Από την άλλη πλευρά, οι εισαγωγές της Ρωσίας το 2021 περιελάμβαναν ένα ποικίλο σύνολο αγαθών. Τα αυτοκίνητα ήταν η σημαντικότερη εισαγωγή, ύψους 12,9 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Τα μηχανοκίνητα οχήματα και τα ανταλλακτικά και αξεσουάρ (κωδικός HS 8701 έως 8705) ήταν επίσης εμφανή, συνεισφέροντας 9,57 δισεκατομμύρια δολάρια στις εισαγωγικές δαπάνες της χώρας. Τα συσκευασμένα φάρμακα, ο εξοπλισμός εκπομπής και οι υπολογιστές ήταν άλλες σημαντικές εισαγωγές, αξίας 8,67 δισεκατομμυρίων δολαρίων, 8,49 δισεκατομμυρίων δολαρίων και 5,27 δισεκατομμυρίων δολαρίων, αντίστοιχα. Η Κίνα διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο ως η κύρια πηγή των εισαγωγών της Ρωσίας, με αγαθά αξίας 67,7 δισεκατομμυρίων δολαρίων που εισήλθαν στη χώρα από την Κίνα το 2021. Η Γερμανία, η Λευκορωσία, η Νότια Κορέα και η Πολωνία ήταν επίσης βασικοί εμπορικοί εταίροι για τη Ρωσία, με εισαγωγές αξίας 31,3 δισεκατομμυρίων δολαρίων. 15,8 δισεκατομμύρια δολάρια, 10,4 δισεκατομμύρια δολάρια και 8,83 δισεκατομμύρια δολάρια, αντίστοιχα.

Το 2021, η Ρωσία κατείχε τη θέση του μεγαλύτερου εισαγωγέα στον κόσμο συγκεκριμένων αγαθών. Αυτά περιελάμβαναν το οξείδιο του αλουμινίου, με εισαγωγές ύψους 1,81 δισεκατομμυρίων δολαρίων, και τον χαλκό, αξίας 609 εκατομμυρίων δολαρίων. Η Ρωσία εισήγαγε επίσης σημαντικές ποσότητες αρχιτεκτονικών σχεδίων, με αξία εισαγωγής 16,1 εκατομμυρίων δολαρίων, αντίστοιχα. Ωστόσο, μετά τα γεγονότα της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία το 2022 και την επιβολή βαρέων κυρώσεων από τα δυτικά κράτη, η εμπορική δυναμική της χώρας έχει επηρεαστεί σημαντικά. Τα εμπορικά στοιχεία για το 2022 και το 2023 αναμένεται να δείξουν σημαντικές αλλαγές καθώς το οικονομικό τοπίο προσαρμόζεται στις συνεχιζόμενες γεωπολιτικές εξελίξεις και τα διεθνή μέτρα που λαμβάνονται ως απάντηση στις ενέργειες της Ρωσίας.

6.3 Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η τουριστική βιομηχανία της Ρωσίας έχει επηρεαστεί σοβαρά από μια σειρά κρίσεων που έχουν εκδηλωθεί τα τελευταία χρόνια. Το πρώτο πλήγμα ήρθε από την εκτεταμένη πανδημία Covid-19, η οποία προκάλεσε διακοπές και ταξιδιωτικούς περιορισμούς παγκοσμίως, επηρεάζοντας και τον τουρισμό στη Ρωσία. Καθώς οι περιορισμοί του Covid-19 άρχισαν να υποχωρούν, προέκυψε μια νέα πρόκληση με τη μορφή της κρίσης Ρωσίας-Ουκρανίας, με αποτέλεσμα μια σειρά αυστηρών κυρώσεων που επιβλήθηκαν από τα δυτικά κράτη.

Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων έχει καταστήσει τη Ρωσία λιγότερο δημοφιλή προορισμό διακοπών και είναι πιθανό να παραμείνει έτσι τα επόμενα χρόνια λόγω των περιορισμών στα ξένα ταξίδια, ειδικά προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη, για τους Ρώσους πολίτες. Πριν από αυτές τις κρίσεις, η Ρωσία είχε καταβάλει προσπάθειες να

απομακρυνθεί από τη σοβιετικού τύπου γραφειοκρατία της και να διευκολύνει τους ξένους τουρίστες να επισκέπτονται τη χώρα. Ωστόσο, η τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση οδήγησε στην αντίληψη της Ρωσίας ως κλειστής χώρας, με περιορισμένες δυνατότητες επίσκεψης ξένων πολιτών. Το 2022, ο αριθμός των ξένων τουριστών που επισκέφθηκαν τη Ρωσία σημείωσε δραστική μείωση. Σύμφωνα με την Ένωση Τουριστικών Πρακτόρων της Ρωσίας (ATOR), μόνο 200.100 αλλοδαποί επισκέφθηκαν τη χώρα το 2022, αντιπροσωπεύοντας μια απότομη πτώση της τάξης του 96,1% από τα χρόνια πριν από την πανδημία. Οι λόγοι που αναφέρθηκαν για αυτήν την πτώση περιλαμβάνουν κλειστούς ουρανούς μεταξύ της Ρωσίας και των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών και την αδυναμία χρήσης ξένων καρτών Visa και Mastercard στη Ρωσία.

Ο ρωσικός εθνικός αερομεταφορέας Aeroflot ανέστειλε τις διεθνείς πτήσεις του τον Μάρτιο του 2022, περιορίζοντας περαιτέρω τις ταξιδιωτικές επιλογές για τους ξένους τουρίστες. Ακόμη και οι τουρίστες από την Κίνα, οι οποίοι προηγουμένως ήταν οι κορυφαίοι επισκέπτες στη Ρωσία, αντιμετώπισαν δυσκολίες λόγω των δρακόντειων περιορισμών που σχετίζονται με τον Covid στην Κίνα που εμπόδιζαν τα ταξίδια τους. Ως αποτέλεσμα αυτών των προκλήσεων, η Ρωσία προσπαθεί να αναζωογονήσει την εγχώρια τουριστική βιομηχανία της. Έχουν καταβληθεί προσπάθειες για να δοθούν κίνητρα για ταξίδια εσωτερικού ενισχύοντας τις υπηρεσίες των ρωσικών αεροπορικών εταιρειών και ενθαρρύνοντας περισσότερους πιθανούς επιβάτες. Ο στόχος είναι να αυξηθεί ο συνολικός όγκος της κίνησης, αλλά πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ο αντίκτυπος του κλεισίματος των αεροδρομίων στη νότια Ρωσία.

Για να σώσει την τουριστική βιομηχανία, ο Πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν πραγματοποίησε συνάντηση με μέλη του υπουργικού συμβουλίου για να επικεντρωθεί στην ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού το 2023. Η ρωσική κυβέρνηση έχει λάβει μέτρα για την προώθηση

τοπικών προορισμών προσφέροντας επιδοτήσεις και δημιουργώντας άνετες συνθήκες για τους Ρώσους τουρίστες. Ωστόσο, με την τρέχουσα γεωπολιτική κατάσταση και τον αντίκτυπο των κρίσεων στον τουρισμό, είναι απίθανο τόσο ο εισερχόμενος όσο και ο εξωτερικός τουρισμός στη Ρωσία να σημειώσουν σημαντική βελτίωση στο εγγύς μέλλον. Η Ρωσία έχει διαχωρίσει τον κόσμο σε «φιλικές» και «μη φιλικές» χώρες και έχει χάσει τη συμμετοχή της σε διεθνείς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης μιας πιθανής αναστολής από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών.

Οι ειδικοί προτείνουν ότι για να βελτιώσει τις τουριστικές της προοπτικές, η Ρωσία πρέπει να υιοθετήσει μια πιο διαδραστική προσέγγιση, να απλοποιήσει τους ταξιδιωτικούς κανόνες και κανονισμούς και να ενισχύσει την πολιτιστική ευαισθητοποίηση και την οικοδόμηση της κοινότητας μέσω του τουρισμού. Με αυτόν τον τρόπο, η χώρα μπορεί να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των ταξιδιών και του τουρισμού ως μοχλός κοινωνικοοικονομικής προόδου, δημιουργίας θέσεων εργασίας και περιφερειακής ανάπτυξης. Μέχρι να εφαρμοστούν τέτοιες αλλαγές, η τουριστική βιομηχανία της Ρωσίας μπορεί να συνεχίσει να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις.

6.4 Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ενεργειακός τομέας της Ρωσίας αποτελεί εδώ και καιρό κινητήρια δύναμη στην οικονομία και την παγκόσμια γεωπολιτική θέση της. Με τα τεράστια αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, άνθρακα και πυρηνικών δυνατοτήτων, η Ρωσία κατέχει εξέχουσα θέση στο παγκόσμιο ενεργειακό τοπίο. Ωστόσο, καθώς οι περιβαλλοντικές ανησυχίες και οι ενεργειακές μεταβάσεις αποκτούν δυναμική, ο κλάδος υφίσταται σημαντικές αλλαγές, ενσωματώνοντας σταδιακά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

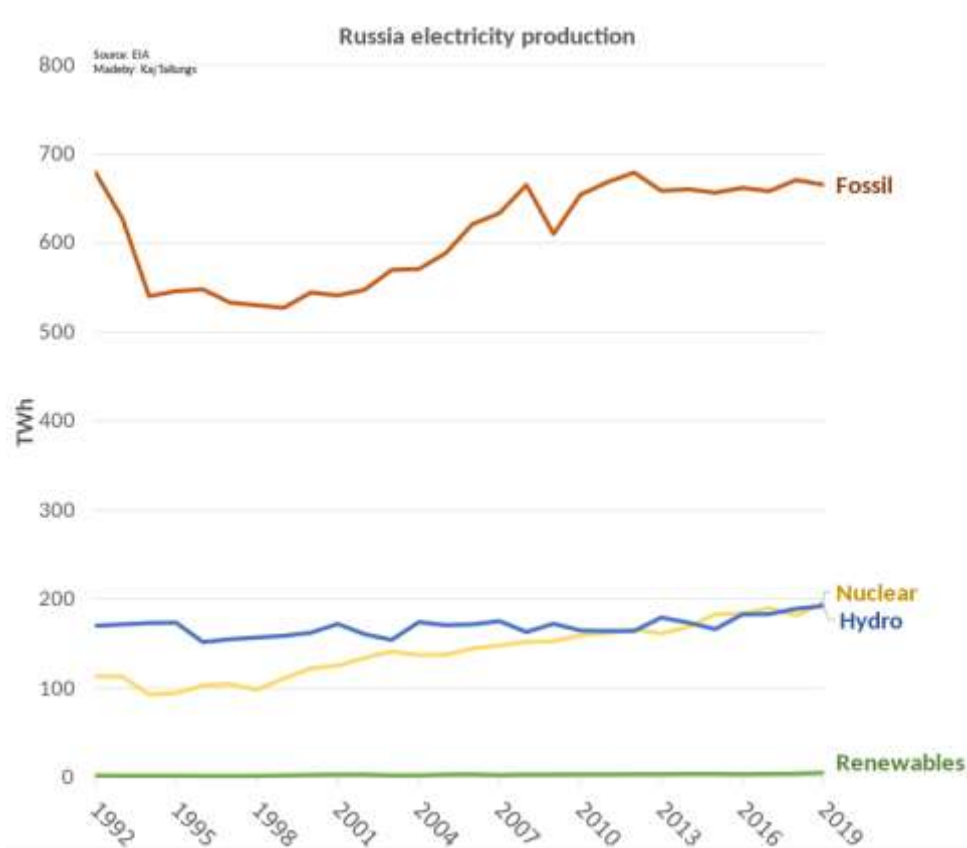
Πηγές και Παραγωγή Ενέργειας:

1. **Πετρέλαιο:** Η Ρωσία κατατάσσεται μεταξύ των κορυφαίων παγκόσμιων παραγωγών πετρελαίου, μαζί με τη Σαουδική Αραβία και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η παραγωγή πετρελαίου της, συγκεντρωμένη στη Δυτική και Ανατολική Σιβηρία, έφτασε τα 10,5 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα το 2021, αντιπροσωπεύοντας το 14% της συνολικής παγκόσμιας προσφοράς.
2. **Φυσικό Αέριο:** Η Ρωσία είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός και εξαγωγέας φυσικού αερίου στον κόσμο, με σημαντικά αποθέματα. Η Gazprom είναι βασικός παράγοντας σε αυτόν τον τομέα, αν και άλλες εταιρείες όπως η Novatek συνεισφέρουν επίσης. Το 2021, η Ρωσία παρήγαγε 762 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα (bcm) φυσικού αερίου και εξήγαγε περίπου 210 bcm μέσω αγωγών, με ένα εκτεταμένο δίκτυο που συνδέει την Ευρώπη και την Ασία.
3. **Γαϊάνθρακες:** Διατηρώντας τα δεύτερα μεγαλύτερα αποθέματα άνθρακα στον κόσμο, η Ρωσία παρήγαγε 157 δισεκατομμύρια τόνους άνθρακα. Τα κοιτάσματα άνθρακα του κατανέμονται σε διάφορες περιοχές, με εξέχουσες πηγές τις λεκάνες Pechora και Kuznetsk.
4. **Πυρηνική ενέργεια:** Η Ρωσία έχει μια ισχυρή βιομηχανία πυρηνικής ενέργειας, η οποία παράγει 216 τεραβατώρες (TWh) ηλεκτρικής ενέργειας το 2020. Λειτουργεί 38 πυρηνικούς αντιδραστήρες, με πρόσθετες μονάδες υπό κατασκευή και σε στάδια σχεδιασμού.
5. **Υδροηλεκτρική ενέργεια:** Η υδροηλεκτρική ενέργεια συνεισφέρει περίπου το 20% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη Ρωσία. Η χώρα διαθέτει πάνω από 100 λειτουργικούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς, καθιστώντας την τον έβδομο μεγαλύτερο παραγωγό υδροηλεκτρικής ενέργειας παγκοσμίως.

6. **Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας:** Ενώ η εστίαση της Ρωσίας στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ήταν σχετικά περιορισμένη ως το 2019 (βλ. και Γράφημα 6.6), υπάρχουν εκκολαπτόμενες προσπάθειες για διαφοροποίηση του ενεργειακού ισοζυγίου. Η ηλιακή, η αιολική και η γεωθερμική ενέργεια αποτελούν τις πρώτες επιλογές, αν και η συμβολή τους παραμένει μικρή σε σύγκριση με τις συμβατικές πηγές.

Σχετικά με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, η Ρωσία επικεντρώνεται στις εξής μορφές:

1. **Ηλιακή ενέργεια:** Η ηλιοφάνεια της Ρωσίας είναι σημαντική, ειδικά σε περιοχές όπως ο Βόρειος Καύκασος, η Μαύρη Θάλασσα και η νότια Σιβηρία. Ωστόσο, η ηλιακή ενέργεια παραμένει ελάχιστα αξιοποιημένη σήμερα, με λίγα μόνο έργα όπως ο ηλιακός σταθμός Kislovodskaya (1,5 MW) σε λειτουργία.
2. **Αιολική Ενέργεια:** Η εκτεταμένη γεωγραφία της Ρωσίας καθιστά πολλά υποσχόμενη την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας, ειδικά κατά μήκος των ακτών του Ειρηνικού και της Αρκτικής, καθώς και σε στέπες και ορεινές περιοχές. Αν και η αιολική ισχύς ανέρχεται στα 15 MW, υπάρχουν συνεχείς μελέτες σκοπιμότητας και έργα στην Καλμύκια και το Κράι του Κρασνοντάρ.
3. **Γεωθερμική ενέργεια:** Η γεωθερμική ενέργεια είναι σχετικά ανεπτυγμένη, ιδιαίτερα σε περιοχές όπως ο Βόρειος Καύκασος και η Άπω Ανατολή. Ο πρώτος γεωθερμικός σταθμός παραγωγής ενέργειας της χώρας τέθηκε σε λειτουργία το 1966, με περισσότερα έργα σε εξέλιξη.

Γράφημα 6.6 – Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στη Ρωσία ως το 2019 (By Kaj Tallungs - Own work, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=102808752>).

Στο σήμερα, ο ενεργειακός τομέας της Ρωσίας παραμένει βασικός άξονας της οικονομίας της, με το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο να παράγουν σημαντικά έσοδα. Ο τομέας αντιπροσωπεύει σημαντικό μέρος του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού, παρέχοντας κρίσιμη χρηματοδότηση για κυβερνητικά προγράμματα και πρωτοβουλίες. Η χώρα εξάγει σημαντικό μέρος των ενεργειακών της πόρων, ιδιαίτερα στην Ευρώπη και την Ασία, διατηρώντας έτσι τον ρόλο της ως σημαντικός εξαγωγέας ενέργειας.

Παρά τη σημαντική μείωση των εσόδων από εξαγωγές ορυκτών καυσίμων της Ρωσίας από την κορύφωσή τους τον Μάρτιο του 2022, πολλά έθνη συνεχίζουν να εισάγουν σημαντικές

ποσότητες ορυκτών καυσίμων, συνεισφέροντας εκατομμύρια δολάρια καθημερινά στα ταμεία της Ρωσίας.

Ενώ τα έσοδα από τις εξαγωγές ορυκτών καυσίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχουν μειωθεί κατά περισσότερο από 90% από το ζενίθ της, οι εισαγωγές αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου του μπλοκ από τη Ρωσία εξακολουθούν να έφτασαν τα 18 δισεκατομμύρια δολάρια το 2023. Η Κίνα συνεχίζει να ηγείται ως ο κύριος αγοραστής ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία, με εισαγωγές συνολικού ύψους 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων κατά το πρώτο εξάμηνο του 2023. Περίπου το 80% των εισαγωγών καυσίμων της Κίνας αποτελείται από αργό πετρέλαιο. Τα μέσα ημερήσια κέρδη της Ρωσίας από τις κινεζικές εισαγωγές ορυκτών καυσίμων έχουν μειωθεί από 210 εκατομμύρια δολάρια το 2022 σε 178 εκατομμύρια δολάρια το 2023, κυρίως λόγω της φθίνουσας τιμής του ρωσικού αργού πετρελαίου.

Country	Russian Fossil Fuel Imports* (Total)	Crude Oil	Natural Gas	Coal
 China	\$30B	\$23.9B	\$2.7B	\$3.3B
 EU	\$18.4B	\$11.2B	\$7.2B	\$0
 India	\$15.2B	\$12.8B	\$0	\$2.5B
 Türkiye	\$12.1B	\$7.3B	\$3B	\$1.7B
 UAE	\$2.3B	\$2.3B	\$0	\$0
 South Korea	\$2.1B	\$0.6B	\$0.3B	\$1.2B
 Slovakia	\$2.0B	\$1.1B	\$0.9B	\$0
 Hungary	\$1.9B	\$0.8B	\$1.1B	\$0
 Belgium	\$1.9B	\$0.5B	\$1.4B	\$0
 Japan	\$1.8B	\$0	\$1.5B	\$0.3B

Γράφημα 6.7 – Οι κορυφαίοι εισαγωγείς ρωσικής ενέργειας τον Ιούνιο του 2023

(visualcapitalist.com).

Στη συνέχεια, εισαγωγείς της ρωσικής ενέργειας είναι τα κράτη της ΕΕ. Παρά τη διακοπή των εισαγωγών άνθρακα από τη Ρωσία από τον Αύγουστο του 2022, η ΕΕ εισήγαγε ορυκτά καύσιμα αξίας 18,4 δισεκατομμυρίων δολαρίων, κυρίως σε αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο. Η Ινδία έχει αναδειχθεί ως ο επόμενος μεγαλύτερος εισαγωγέας ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Αύξησε τις εισαγωγές της κατά πάνω από 10 φορές μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, κυρίως λόγω της μειωμένης τιμής του ρωσικού πετρελαίου. Η Τουρκία είναι ένας άλλος σημαντικός εισαγωγέας, με περισσότερα από 10 δισεκατομμύρια δολάρια σε εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Άλλα κράτη έχουν εισαγάγει λιγότερα από 3 δισεκατομμύρια δολάρια σε ορυκτά καύσιμα από τη Ρωσία. Ενώ το αργό πετρέλαιο αποτελεί κύριο συστατικό των εξαγωγών ορυκτών καυσίμων της Ρωσίας, η δυναμική των τιμών έχει φέρει προκλήσεις. Παρά αυτές τις περικοπές, το αργό ρωσικό πετρέλαιο παραμένει 40 σεντς κάτω από το ανώτατο όριο τιμής των 60 δολαρίων που επιβλήθηκε από την G7 και τα κράτη της ΕΕ. Οι προσαρμογές της ρωσικής παραγωγής πετρελαίου αντικατοπτρίζονται στη Σαουδική Αραβία, η οποία έχει παρατείνει τη μείωση της παραγωγής κατά 1 εκατομμύριο bpd μέχρι τον Αύγουστο. Αυτή η συλλογική προσπάθεια στοχεύει στην ενίσχυση των τιμών του αργού πετρελαίου, αν και η αυξημένη παραγωγή των ΗΠΑ έχει εν μέρει εξουδετερώσει αυτές τις προσπάθειες.

6.5 ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Με μια εκπληκτική έκταση 220 εκατομμυρίων εκταρίων (544 εκατομμύρια στρέμματα) καλλιεργήσιμης γης – μια περιοχή που θα μπορούσε δυνητικά να θρέψει δύο δισεκατομμύρια ανθρώπους – η αγροτική αγορά της Ρωσίας υπόσχεται τεράστια υποσχέσεις. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), τέσσερις ομοσπονδιακές περιφέρειες, δηλαδή ο Κεντρικός, ο Βόρειος Καύκασος, τα Ουράλια και ο Βόλγας, αντιπροσωπεύουν το 73% της γεωργικής παραγωγής της χώρας. Τα γεωργικά έσοδα της

Ρωσίας σημείωσαν αύξηση 4% το 2019, φτάνοντας τα 91 δισεκατομμύρια δολάρια. Η φυτική παραγωγή αυξήθηκε κατά 6,1%, ενώ η κτηνοτροφική παραγωγή κατέγραψε αύξηση 1,6% σε σύγκριση με το 2018. Αξιοσημείωτο είναι ότι ακόμη και εν μέσω της πανδημίας Covid-19, το Υπουργείο Γεωργίας της Ρωσίας προβλέπει θετική τροχιά στη γεωργική παραγωγή για το 2020, με προβλεπόμενη ανάπτυξη να κυμαίνεται μεταξύ 2- 3%.

Οι δυνατότητες της Ρωσίας στην καλλιέργεια της γης είναι αξιοσημείωτες. Το 2019, η συγκομιδή σιτηρών αυξήθηκε κατά 6,5% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, φτάνοντας συνολικά τους 120,6 εκατομμύρια τόνους. Η χώρα κατατάσσεται ως ο μεγαλύτερος παραγωγός κριθαριού στον κόσμο, ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός και κορυφαίος εξαγωγέας σιταριού, ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός ηλιόσπορων, ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός πατάτας και γάλακτος και ο έκτος μεγαλύτερος παραγωγός αυγών και κοτόπουλων. Η ρωσική κυβέρνηση ξεκίνησε ένα σχέδιο 51 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 2018 για την ενίσχυση της εγχώριας αγροτικής παραγωγής, με στόχο την αύξηση των εξαγωγών τροφίμων κατά 70% έως το 2024, ύψους 45 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Αυτή η φιλοδοξία θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει στην ανάπτυξη της εγχώριας παραγωγής κρέατος και ζωοτροφών. Έτσι, η Ρωσία έχει θέσει ως στρατηγική προτεραιότητα την αύξηση της παραγωγής αγροτικού εξοπλισμού στην εγχώρια αγορά. Η κυβέρνηση προσφέρει κίνητρα στους κατασκευαστές για να τοπικοποιήσουν την παραγωγή τους. Στόχος είναι το 80% των γεωργικών μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται στη Ρωσία να κατασκευάζονται εγχώρια, να τριπλασιαστεί η συνολική παραγωγή εξοπλισμού και να αυξηθούν οι εξαγωγές αγροτικού εξοπλισμού κατά 12 έως το 2030.

Παράλληλα, και ο τομέας της επεξεργασίας τροφίμων αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της οικονομίας της Ρωσίας. Με περισσότερες από 22.000 εταιρείες επεξεργασίας τροφίμων που

απασχολούν περίπου 2 εκατομμύρια άτομα, αυτή η βιομηχανία έχει αυξηθεί κατά μέσο όρο ετησίως κατά 5% τα τελευταία τρία χρόνια. Παγκοσμίως, η Ρωσία κατέχει την όγδοη θέση στην αγορά συσκευασμένων προϊόντων διατροφής. Η εισαγωγή εξοπλισμού επεξεργασίας και συσκευασίας τροφίμων έχει διπλασιαστεί στη Ρωσία την τελευταία δεκαετία και αποτελεί το 87% της αγοράς. Το 2019, ο όγκος του εισαγόμενου εξοπλισμού επεξεργασίας και συσκευασίας τροφίμων, συμπεριλαμβανομένου ενός μέτριου ύψους 16 εκατομμυρίων δολαρίων από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ανήλθε σε περίπου 557 εκατομμύρια δολάρια.

Ενώ ο αγροτικός τομέας της Ρωσίας παρουσιάζει πολλές ευκαιρίες, προκλήσεις όπως τα υψηλά επιτόκια για την αγορά εξοπλισμού, οι μειωμένες κρατικές επιδοτήσεις και οι περιορισμένες ξένες επενδύσεις εξακολουθούν να υφίστανται. Ωστόσο, η προσπάθεια του κράτους για επισιτιστική ασφάλεια και η προώθηση της εγχώριας παραγωγής δημιουργούν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για επενδύσεις και καινοτομία στη σύγχρονη τεχνολογία. Ο αγροτικός τομέας και η βιομηχανία επεξεργασίας τροφίμων της Ρωσίας αποτελούν βασικούς συντελεστές στην οικονομία της, ενισχύοντας την ανάπτυξη, την τεχνολογική πρόοδο και τις διεθνείς συνεργασίες. Καθώς η χώρα ακολουθεί τις οικονομικές αλλαγές και την εξελισσόμενη παγκόσμια δυναμική, αυτοί οι τομείς παραμένουν καθοριστικοί για την οικονομική της πρόοδο, προσφέροντας επενδυτικές ευκαιρίες και δρόμους για διεθνή συνεργασία.

ΜΕΡΟΣ Β – ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

7 DOING BUSINESS IN RUSSIA

7.1 ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Ρωσία προσφέρει ένα πολλά υποσχόμενο τοπίο για τους επενδυτές με πολλές θετικές πτυχές. Ως η μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο, διαθέτει μια τεράστια εγχώρια αγορά με πληθυσμό 143 εκατομμυρίων κατοίκων, γεγονός που την καθιστά σημαντική καταναλωτική βάση για επιχειρήσεις που θέλουν να επεκτείνουν την εμβέλειά τους. Επιπλέον, η οικονομία της Ρωσίας κατατάσσεται έκτη στον κόσμο ως προς το ΑΕΠ με βάση την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (PPP) και αναμένεται να παραμείνει στην πρώτη 10άδα μέχρι το 2020, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας. Αυτή η οικονομική ισχύς τοποθετεί τη Ρωσία ως ελκυστικό προορισμό για επενδυτές που αναζητούν ευκαιρίες ανάπτυξης.

Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα για τους επενδυτές στη Ρωσία είναι το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς της χώρας, το οποίο θεωρείται το πιο ελκυστικό μεταξύ των χωρών BRIC. Τόσο ο εταιρικός φόρος όσο και ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι σχετικά χαμηλοί, προσφέροντας στις επιχειρήσεις την ευκαιρία να βελτιστοποιήσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις και ενδεχομένως να αυξήσουν τα κέρδη τους. Σε μια προσπάθεια να ενθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις, η Ρωσία έχει δημιουργήσει 28 «ειδικές οικονομικές ζώνες». Αυτές οι ζώνες παρέχουν φορολογικά κίνητρα, μειωμένα διοικητικά εμπόδια, υποστήριξη υποδομών, απλουστευμένες διαδικασίες μετάβασης και πρόσβαση σε πόρους ειδικευμένου προσωπικού. Αυτά τα ελκυστικά χαρακτηριστικά τα καθιστούν ελκυστικά για ξένες εταιρείες που θέλουν να δημιουργήσουν δραστηριότητες στη χώρα.

Μια άλλη ελκυστική πτυχή για τους επενδυτές είναι η αφθονία φυσικών πόρων της Ρωσίας. Η χώρα είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός φυσικού αερίου, ο τρίτος μεγαλύτερος προμηθευτής αργού πετρελαίου και ο πέμπτος μεγαλύτερος παραγωγός άνθρακα. Επιπλέον, η Ρωσία κατέχει το 14% των παγκόσμιων αποθεμάτων χρυσού, καθιστώντας την έναν κρίσιμο παράγοντα σε αυτούς τους κλάδους και παρουσιάζοντας ευκαιρίες για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς ή αναζητούν πρόσβαση σε αυτούς τους πόρους.

Επιπλέον, ο μεταποιητικός τομέας της Ρωσίας έχει δει σημαντικές ξένες άμεσες επενδύσεις (FDI), με περισσότερα από 200 έργα ΑΞΕ και τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης μεταξύ των 10 κορυφαίων ευρωπαϊκών χωρών, σύμφωνα με την έρευνα ελκυστικότητας του 2015 της Ernst & Young. Οι Ηνωμένες Πολιτείες κατατάσσονταν τα προηγούμενα χρόνια στην τέταρτη θέση για τις ΑΞΕ στα ρωσικά έργα, καταδεικνύοντας το ενδιαφέρον διεθνών εταιρειών να αξιοποιήσουν το κατασκευαστικό δυναμικό της Ρωσίας.

7.2 ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Ωστόσο, η επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία συνοδεύεται από προκλήσεις και αρνητικές πτυχές. Η πρόσφατη επίθεση της Ρωσίας στην Ουκρανία και οι κυρώσεις που ακολούθησαν οδήγησαν σε οικονομική αστάθεια και αβεβαιότητα. Πολλές διεθνείς εταιρείες επανεξετάζουν την παρουσία τους στη Ρωσία λόγω του αυξημένου κινδύνου που συνδέεται με τις γεωπολιτικές εντάσεις και τα περιοριστικά μέτρα που επιβάλλονται από τα δυτικά κράτη. Ως αποτέλεσμα, ορισμένοι αποφάσισαν να αποσυρθούν από τη ρωσική αγορά, επηρεάζοντας τις ξένες επενδύσεις και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες στη χώρα. Επιπλέον, το ρωσικό ρούβλι παρουσίασε σημαντικές διακυμάνσεις, οδηγώντας σε

συναλλαγματικούς κινδύνους για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη χώρα. Το ασταθές οικονομικό περιβάλλον μπορεί να δημιουργήσει προκλήσεις για τους επενδυτές που αναζητούν σταθερότητα και προβλεψιμότητα στις δραστηριότητές τους.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία μπορεί επίσης να είναι επαχθής και δαπανηρή λόγω πολύπλοκων κανονισμών και γραφειοκρατίας. Η διαδικασία πλοήγησης σε αυτές τις προκλήσεις μπορεί να αποτρέψει ορισμένους επενδυτές, ειδικά εκείνους που αναζητούν βελτιστοποιημένα και απλά επιχειρηματικά περιβάλλοντα. Επιπλέον, οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κινδύνους φήμης λόγω των συνεχιζόμενων γεωπολιτικών εντάσεων και των διεθνών κυρώσεων. Η παραμονή στην αγορά θα μπορούσε να γίνει αντιληπτή αρνητικά από τα ενδιαφερόμενα μέρη και τη διεθνή κοινότητα, επηρεάζοντας δυνητικά τη φήμη της επωνυμίας και την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Η εξελισσόμενη γεωπολιτική κατάσταση και η πιθανότητα περαιτέρω κυρώσεων προσθέτουν στο αβέβαιο μέλλον των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία. Ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και οι επενδυτικές αποφάσεις γίνονται ιδιαίτερα απαιτητικές και είναι απαραίτητη η προσεκτική εξέταση του μεταβαλλόμενου πολιτικού και οικονομικού τοπίου.

Συμπερασματικά, ενώ η Ρωσία προσφέρει σημαντικές δυνατότητες αγοράς, ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς και πρόσβαση σε άφθονους φυσικούς πόρους, οι τρέχουσες γεωπολιτικές εντάσεις, η οικονομική αστάθεια και οι ρυθμιστικές πολυπλοκότητες δημιουργούν προκλήσεις και κινδύνους για τους επενδυτές. Οι επιχειρήσεις πρέπει να σταθμίσουν προσεκτικά τις πιθανές ανταμοιβές έναντι των αρνητικών πτυχών και των αβεβαιοτήτων που σχετίζονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία.

7.3 Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Από τον Ιανουάριο του 2023, περισσότερες από 550 πολυεθνικές εταιρείες, συμπεριλαμβανομένου ενός σημαντικού αριθμού από την Ευρώπη, συνεχίζουν να δραστηριοποιούνται στη Ρωσία, χωρίς να πιούνται από την πίεση του κοινού να αποδεσμευτούν από τη χώρα μετά την ουκρανική εισβολή. Από τη δεξαμενή αυτή των πολυεθνικών εταιρειών, 223 δείχνουν να επιδίδονται στις συνήθεις εμπορικές τους δραστηριότητες στη Ρωσία, χωρίς να έχουν διαφοροποιήσει τη συμπεριφορά τους. Στον κατάλογο των επιχειρήσεων αυτών υπάρχουν αξιοσημείωτα ονόματα, προερχόμενα από διάφορα ευρωπαϊκά έθνη, συμπεριλαμβανομένων των ιταλικών Boggi, Benetton και Calzedonia, γαλλικών Clarins, Etam και Lacoste, των γερμανικών Siemens Healthineers και B. Braun, αλλά και της Philips της Ολλανδίας. Ακόμη και ορισμένες εξέχουσες αμερικανικές επιχειρήσεις, όπως η Tom Ford, η Tupperware και η TGI Friday's, μαζί με αρκετές κινεζικές εταιρείες όπως η Alibaba, η Tencent και η ZTE, συνεχίζουν τις δραστηριότητές τους. Όπως βρήκε μια αναφορά από το Πανεπιστήμιο του Yale, εξετάζοντας τη δράση 1.389 εταιρειών στη Ρωσία, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν επιλέξει μία από πέντε διαφορετικές ομάδες ενεργειών: α) ορισμένες συνεχίζουν τις εργασίες τους κανονικά, β) ορισμένες ενισχύουν τις δραστηριότητές τους με στόχο το μέγιστο κέρδος, γ) ορισμένες προσπαθούν να κερδίσουν χρόνο, δ) ορισμένες προσπαθούν να μειώσουν την κλίμακα των δραστηριοτήτων στη Ρωσία, και ε) ορισμένες επανεξετάζουν συνολικά το αν θα παραμείνουν στη χώρα.

Μεταξύ των εταιρειών που φαίνεται ότι κερδίζουν χρόνο, κάνουν την εμφάνισή τους αναγνωρίσιμα ονόματα τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) όσο και από τα κράτη G7. Πασιγνωστες εταιρείες όπως η AstraZeneca από το Ηνωμένο Βασίλειο, η Barilla από την Ιταλία, η Bayer από τη Γερμανία και η BlaBlaCar από τη Γαλλία είναι μεταξύ εκείνων των εταιρειών που φαίνεται να διατηρούν προσωρινά την παρουσία τους στη Ρωσία. Οι εταιρείες που δείχνουν να μειώνουν σταδιακά τις ενέργειές τους στη Ρωσία περιλαμβάνουν ονόματα όπως η Adobe από τις ΗΠΑ, η Allianz από τη Γερμανία, η Alphabet (η μητρική εταιρεία της Google) από τις ΗΠΑ, η Bosch από τη Γερμανία, η Coca-Cola από τις ΗΠΑ και η Eni από την Ιταλία, μεταξύ άλλων. Αυτοί οι οργανισμοί φαίνεται να επανεξετάζουν το επίπεδο εμπλοκής τους στη ρωσική αγορά υπό το φως των εξελισσόμενων γεωπολιτικών συνθηκών.

Ενώ τα οικονομικά οφέλη που αποκομίζουν αυτές οι εταιρείες από τις ρωσικές δραστηριότητές τους παραμένουν αβέβαια, λόγω της οικονομικής επιβράδυνσης της χώρας

και των εμπορικών διαταραχών που προκαλούνται από τις δυτικές κυρώσεις, η συνεχιζόμενη εμπλοκή τους στη Ρωσία έχει τη δυνατότητα να υπονομεύσει την ενιαία στάση των δυτικών χωρών. Τα δυτικά έθνη προσπαθούν να μειώσουν τους οικονομικούς πόρους που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην υποστήριξη των συνεχιζόμενων στρατιωτικών δραστηριοτήτων της Ρωσίας. Η συνεχής παρουσία αυτών των εταιρειών στη Ρωσία αναδεικνύει, με αυτόν τον τρόπο, τον πολύπλευρο χαρακτήρα των διεθνών σχέσεων και των εταιρικών αποφάσεων. Ενώ σε εθνικό ή υπερεθνικό επίπεδο μπορούν να υπάρχουν κυρώσεις, αυτές δεν επιβάλλουν πάντα άμεσα την έξοδο από τη Ρωσία για τις επιχειρήσεις (όπως για παράδειγμα οι κυρώσεις της ΕΕ), αφήνοντας περιθώριο στις εταιρείες να κάνουν τις δικές τους επιλογές. Καθώς οι γεωπολιτικές εντάσεις εξελίσσονται, οι διαδικασίες εξισορρόπησης μεταξύ των οικονομικών συμφερόντων, των πολιτικών θέσεων και της δυναμικής της παγκόσμιας αγοράς ίσως προβληματίσουν στο μέλλον τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία.

7.4 SWOT ANALYSIS ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Εκπονώντας μια ανάλυση SWOT για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία, θα καταλήγαμε σε αυτά τα σημεία:

1. Δυνατά σημεία:

Αφθονία πόρων: Η Ρωσία διαθέτει άφθονους φυσικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων τεράστιων γεωργικών εκτάσεων, ορυκτών και ενεργειακών αποθεμάτων, προσφέροντας στις επιχειρήσεις πρόσβαση σε πρώτες ύλες.

Εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό: Η χώρα διαθέτει ένα καλά εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό με εξειδίκευση σε διάφορους τομείς, παρέχοντας στις εταιρείες δεξαμενή ειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Αναπτυσσόμενη αγορά καταναλωτών: Ο μεγάλος πληθυσμός της Ρωσίας (άνω των 140 εκατομμυρίων) παρουσιάζει μια σημαντική καταναλωτική αγορά, προσφέροντας δυνατότητες για πωλήσεις και επέκταση.

Στρατηγική Γεωπολιτική Θέση: Ως γέφυρα μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, η γεωγραφική θέση της Ρωσίας προσφέρει στρατηγική πρόσβαση τόσο στις ανατολικές όσο και στις δυτικές αγορές.

Εστίαση στην εγχώρια αγορά: Οι κυβερνητικές πρωτοβουλίες για την προώθηση της εγχώριας παραγωγής και τη μείωση των εισαγωγών μπορούν να δημιουργήσουν ευκαιρίες για τοπικές και ξένες εταιρείες.

2. Αδυναμίες:

Γραφειοκρατία και διαφθορά: Οι περίπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες και η διαφθορά μπορεί να εμποδίσουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις και να αυξήσουν το κόστος.

Οικονομική αστάθεια: Η οικονομία της Ρωσίας είναι επιρρεπής σε διακυμάνσεις στις παγκόσμιες τιμές των εμπορευμάτων, ιδίως μετά τα πρόσφατα γεγονότα, επηρεάζοντας διάφορους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας.

Νομικές και ρυθμιστικές προκλήσεις: Οι ασάφειες στους νόμους, τους κανονισμούς και την επιβολή μπορεί να θέτουν εμπόδια στις ξένες εταιρείες να περιηγηθούν στο επιχειρηματικό τοπίο.

Εξάρτηση από το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο: Η οικονομία της Ρωσίας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εξαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου, γεγονός που την καθιστά ευάλωτη στις διακυμάνσεις των τιμών της ενέργειας και τις κυρώσεις.

Κενά υποδομής: Ορισμένες περιοχές στερούνται σύγχρονων υποδομών, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει την επικοινωνία, τις μεταφορές και τη συνολική απόδοση.

3. Ευκαιρίες:

Ανεκμετάλλευτες αγορές: Πολλές βιομηχανίες στη Ρωσία εξακολουθούν να αναπτύσσονται, παρουσιάζοντας ευκαιρίες στις εταιρείες να εισέλθουν και να καθιερωθούν ως πρωτοπόροι.

Αναπτυσσόμενη μεσαία τάξη: Η ανερχόμενη μεσαία τάξη οδηγεί τη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας, δημιουργώντας νέα τμήματα της αγοράς.

Ανάπτυξη υποδομών: Οι επενδύσεις σε έργα υποδομής, όπως οι μεταφορές, η ενέργεια και η τεχνολογία, μπορούν να οδηγήσουν σε ευκαιρίες συνεργασίας.

Τεχνολογία και Καινοτομία: Η έμφαση που δίνει η Ρωσία στον εκσυγχρονισμό προσφέρει στις εταιρείες τεχνολογίας ευκαιρίες να συμβάλουν στη βιομηχανική και ψηφιακή πρόοδο.

4. Απειλές:

Κυρώσεις και γεωπολιτικές εντάσεις: Οι πολιτικές εντάσεις και οι κυρώσεις μπορούν να διαταράξουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, το εμπόριο και τις διεθνείς σχέσεις.

Συναλλαγματικές διακυμάνσεις: Η αστάθεια του ρουβλίου μπορεί να επηρεάσει τον συναλλαγματικό κίνδυνο και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα για εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη Ρωσία.

Οικονομική αστάθεια: Οι οικονομικές προκλήσεις και οι υφέσεις μπορούν να επηρεάσουν τις καταναλωτικές δαπάνες και τις επιχειρηματικές επενδύσεις.

Πολιτιστικά και γλωσσικά εμπόδια: Πολιτιστικές αποχρώσεις και γλωσσικά εμπόδια μπορεί να επηρεάσουν την αποτελεσματική επικοινωνία και τη δημιουργία σχέσεων με τους τοπικούς εταίρους.

Ανταγωνιστικό τοπίο: Τόσο οι τοπικοί όσο και οι διεθνείς ανταγωνιστές στις διαφορετικές αγορές της Ρωσίας μπορούν να θέτουν προκλήσεις για το μερίδιο αγοράς και την κερδοφορία.

Εν κατακλείδι, οι εταιρείες που σκέφτονται ή δραστηριοποιούνται επί του παρόντος στη Ρωσία θα πρέπει να αξιολογήσουν αυτά τα δυνατά σημεία, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές για να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να αναπτύξουν αποτελεσματικές στρατηγικές. Το δυναμικό επιχειρηματικό περιβάλλον της Ρωσίας προσφέρει πολλές προοπτικές, αλλά είναι απαραίτητο κανείς να αντιμετωπίσει ορθά τις προκλήσεις, να έχει υπόψη τις κοινωνικές και πολιτικές ιδιαιτερότητες, αλλά και να βρίσκεται πάντοτε ενημερωμένος για τις εξελίξεις, ώστε να διαμορφώσει την πορεία μιας επιτυχημένης επιχείρησης στη συγκεκριμένη πολυδιάστατη και πολύπλοκη αγορά.

8 ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ – ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Στο συγκεκριμένο υποκεφάλαιο, έχει πραγματοποιηθεί εφαρμογή όσων συζητήθηκαν νωρίτερα σε μια εικονική επιχείρηση τεχνολογίας που αξιολογεί την πιθανότητα να δραστηριοποιηθεί στη Ρωσία. Ο τεχνολογικός τομέας στη Ρωσία αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις και μετασχηματισμούς, ειδικά μετά την εισβολή στην Ουκρανία, η οποία επιδείνωσε τους αγώνες εντός του κλάδου. Ο πόλεμος οδήγησε σε μαζική έξοδο εργαζομένων στον τομέα της πληροφορικής και τον κατακερματισμό βασικών εταιρειών τεχνολογίας όπως η Yandex. Ως εταιρεία τεχνολογίας που σκέφτεται να δραστηριοποιηθεί στη Ρωσία, υπάρχουν πολλές πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπ'όψιν.

Ξεκινώντας με τα θετικά στοιχεία που θα μπορούσαν να καταστήσουν τη Ρωσία ελκυστική για τη συγκεκριμένη επένδυση, είναι αληθές ότι η Ρωσία προσφέρει μια μεγάλη αγορά με αρκετό εξειδικευμένο προσωπικό για τεχνολογικές επιχειρήσεις. Παρά τις προκλήσεις, συνεπώς, εξακολουθούν να υπάρχουν πιθανοί λόγοι για τις εταιρείες τεχνολογίας να εξετάσουν το ενδεχόμενο να δραστηριοποιηθούν στη Ρωσία. Η χώρα μπορεί να υπερηφανεύεται για έναν μεγάλο πληθυσμό ατόμων που γνωρίζουν την τεχνολογία, παρέχοντας μια σημαντική καταναλωτική βάση για προϊόντα και υπηρεσίες τεχνολογίας. Η οικονομία της Ρωσίας, παρά τις πρόσφατες οπισθοδρομήσεις, εξακολουθεί να είναι η έκτη μεγαλύτερη στον κόσμο ως προς το ΑΕΠ με βάση την ισοτιμία αγοραστικής δύναμης, προσφέροντας σημαντικές ευκαιρίες στην αγορά για τις επιχειρήσεις τεχνολογίας. Επιπλέον, η ρωσική κυβέρνηση έχει δημιουργήσει 28 «ειδικές οικονομικές ζώνες» για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, παρέχοντας φορολογικά κίνητρα, μειωμένους διοικητικούς φραγμούς και υποστήριξη υποδομών για τις επιχειρήσεις. Αυτές οι ζώνες ενδέχεται να παρουσιάζουν ελκυστικές ευκαιρίες για εταιρείες τεχνολογίας που επιθυμούν να δημιουργήσουν

δραστηριότητες στη Ρωσία. Τέλος, η ρωσική βιομηχανία τεχνολογίας έχει ιστορία καινοτομίας και τεχνογνωσίας, με έναν αυξανόμενο αριθμό νεοφυών επιχειρήσεων και επιχειρηματιών τεχνολογίας που αναδύονται σε διάφορους τομείς. Η συνεργασία με τοπικά talέντα και η αξιοποίηση των δεξιοτήτων τους μπορεί να οδηγήσει σε επιτυχημένες επιχειρήσεις.

Παρόλα αυτά, υπάρχουν και ανασταλτικοί παράγοντες στη δραστηριοποίηση της συγκεκριμένης επιχείρησης στη Ρωσία. Η εισβολή στην Ουκρανία και οι επακόλουθες κυρώσεις οδήγησαν σε οικονομική αστάθεια και αβεβαιότητα, επηρεάζοντας τον κλάδο της τεχνολογίας και οδήγησαν στην έξοδο των εργαζομένων στον τομέα της πληροφορικής από τη χώρα. Οι συνεχιζόμενες γεωπολιτικές εντάσεις και οι περιοριστικές πολιτικές ενδέχεται να περιορίσουν την πρόσβαση σε διεθνείς αγορές και τεχνολογίες, καθιστώντας πρόκληση για τις εταιρείες τεχνολογίας να επεκταθούν παγκοσμίως από μια ρωσική βάση. Παράλληλα, η επιδίωξη της Ρωσίας για ψηφιακή κυριαρχία και οι προσπάθειες για τον έλεγχο του Διαδικτύου μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμούς του περιεχομένου που μπορούν να διαμοιραστούν ή να αναζητήσουν οι χρήστες και περιορισμένη πρόσβαση σε ξένες πλατφόρμες κοινωνικών μέσων, εμποδίζοντας την ικανότητα των διεθνών εταιρειών να προσεγγίσουν αποτελεσματικά το ρωσικό κοινό. Αυτή η ώθηση για αυτοτελή τεχνολογικά οικοσυστήματα μπορεί να απομονώσει τις επιχειρήσεις από την παγκόσμια καινοτομία και τάσεις.

Για τις εταιρείες τεχνολογίας που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στη Ρωσία, συνεπώς, υπάρχουν πολλά εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν. Η μαζική έξοδος εργαζομένων στον τομέα της πληροφορικής έχει οδηγήσει σε έλλειψη ειδικευμένων ταλέντων, καθιστώντας τη διατήρηση και την προσέλκυση ταλέντων κρίσιμες προκλήσεις. Οι εταιρείες μπορεί να

χρειαστεί να αναπτύξουν ανταγωνιστικά πακέτα αποδοχών και ελκυστικά περιβάλλοντα εργασίας για να διατηρήσουν εργαζομένους με ταλέντο στους κόλπους τους.

Η πλοήγηση στην πολυπλοκότητα του ρωσικού ρυθμιστικού τοπίου και της γραφειοκρατίας μπορεί επίσης να δημιουργήσει προκλήσεις. Η προσαρμογή στο διαρκώς μεταβαλλόμενο νομικό και πολιτικό περιβάλλον απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και προορατική προσέγγιση. Οι εταιρείες τεχνολογίας πρέπει, συνεπώς, να εξετάσουν τον αντίκτυπο των ψηφιακών πολιτικών της Ρωσίας στις λειτουργίες και τις στρατηγικές τους. Η ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών που συμμορφώνονται με τους τοπικούς κανονισμούς παραμένοντας παράλληλα καινοτόμα και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο είναι απαραίτητη.

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι η λειτουργία μιας εταιρείας τεχνολογίας στη Ρωσία παρουσιάζει πιθανές ευκαιρίες και σημαντικές προκλήσεις. Ενώ η χώρα προσφέρει μεγάλη καταναλωτική βάση και ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες, οι συνεχιζόμενες γεωπολιτικές εντάσεις, η παρακμή της βιομηχανίας τεχνολογίας και οι κυβερνητικές πολιτικές για την ψηφιακή κυριαρχία μπορεί να επηρεάσουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι εταιρείες τεχνολογίας πρέπει να σταθμίσουν προσεκτικά τους κινδύνους και τα οφέλη και να είναι έτοιμες να περιηγηθούν στις πολυπλοκότητες της ρωσικής αγοράς για να δημιουργήσουν μια επιτυχημένη παρουσία στη χώρα.

9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Η επένδυση στη Ρωσία παρουσιάζει ένα σύνθετο και πολύπλευρο τοπίο με πολλά υποσχόμενες ευκαιρίες και τρομερές προκλήσεις. Η τεράστια εγχώρια αγορά, ο μεγάλος πληθυσμός και οι άφθονοι φυσικοί πόροι της χώρας την καθιστούν ελκυστικό προορισμό για επενδυτές που αναζητούν ανάπτυξη και επέκταση. Επιπλέον, οι ειδικές οικονομικές ζώνες της Ρωσίας, το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς και το προηγούμενο ιστορικό προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων στον μεταποιητικό τομέα ενισχύουν περαιτέρω την ελκυστικότητά της ως επενδυτικού προορισμού.

Ωστόσο, οι τρέχουσες γεωπολιτικές εντάσεις και η οικονομική αστάθεια που προκύπτουν από την εισβολή στην Ουκρανία έχουν επηρεάσει σημαντικά την οικονομία και τον τεχνολογικό τομέα της Ρωσίας, οδηγώντας σε έξοδο ταλέντων και κατακερματισμό βασικών εταιρειών τεχνολογίας. Η επιβολή διεθνών κυρώσεων και η επιδίωξη της ψηφιακής κυριαρχίας από τη ρωσική κυβέρνηση έχουν περιπλέξει περαιτέρω το επενδυτικό κλίμα, περιορίζοντας την πρόσβαση στις διεθνείς αγορές και τεχνολογίες.

Για να προσελκύσει επενδυτές, η Ρωσία πρέπει να αναλάβει αρκετές βασικές πρωτοβουλίες. Πρώτα και κύρια, πρέπει να αντιμετωπίσει τις συνεχιζόμενες γεωπολιτικές εντάσεις και να δημιουργήσει ένα σταθερό και ειρηνικό περιβάλλον. Αυτό θα απαιτήσει διπλωματικές προσπάθειες για τη βελτίωση των διεθνών σχέσεων και τη μείωση της αβεβαιότητας που έχει αποτρέψει πολλούς επενδυτές από το να εξετάσουν τη ρωσική αγορά.

Επιπλέον, η Ρωσία θα πρέπει να επικεντρωθεί στη δημιουργία ενός ελκυστικού και ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Ο εξορθολογισμός των κανονισμών και η μείωση των

γραφειοκρατικών εμποδίων θα είναι ζωτικής σημασίας για την ενθάρρυνση των ξένων επιχειρήσεων να εγκαταστήσουν δραστηριότητες στη χώρα. Η ενίσχυση της διαφάνειας και της προβλεψιμότητας στο νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και θα μετριάσει τους κινδύνους που συνδέονται με την επιχειρηματική δραστηριότητα στη Ρωσία.

Η προώθηση της καινοτομίας και η υποστήριξη της ανάπτυξης της τεχνολογικής βιομηχανίας θα είναι ζωτικής σημασίας για την προσέλκυση επενδυτών στον τομέα της τεχνολογίας. Οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη εργατικού δυναμικού μπορούν να βοηθήσουν στη διατήρηση και την προσέλκυση ειδικευμένων ταλέντων, ενισχύοντας τις τεχνολογικές δυνατότητες της χώρας.

Η αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την αστάθεια του νομίσματος και την οικονομική αβεβαιότητα θα είναι επιτακτική για τη Ρωσία προκειμένου να οικοδομήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών. Η εφαρμογή υγιών οικονομικών πολιτικών, δημοσιονομικής πειθαρχίας και αποτελεσματικών νομισματικών μέτρων μπορούν να βοηθήσουν στη σταθεροποίηση του ρουβλίου και στη δημιουργία ενός πιο προβλέψιμου οικονομικού περιβάλλοντος.

Παρά τις προκλήσεις, η επένδυση στη Ρωσία μπορεί να είναι εφικτή για εταιρείες που επιθυμούν να πλοηγηθούν στις πολυπλοκότητες και τις αβεβαιότητες. Θα απαιτήσει προσεκτική αξιολόγηση κινδύνου, στρατηγικό σχεδιασμό και μακροπρόθεσμη προοπτική για να αξιοποιήσει τις δυνατότητες της χώρας. Επιπλέον, η συνεργασία και οι συνεργασίες με τοπικές επιχειρήσεις και ταλέντα μπορούν να προσφέρουν στους ξένους επενδυτές πολύτιμες γνώσεις και πόρους για να ξεπεράσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις.

Εν κατακλείδι, η Ρωσία προσφέρει σημαντικές δυνατότητες αγοράς και προσοδοφόρες επενδυτικές ευκαιρίες, ιδιαίτερα για εταιρείες με στρατηγικό όραμα και δυνατότητες διαχείρισης κινδύνου. Για να προσελκύσει επενδυτές, η Ρωσία πρέπει να δώσει προτεραιότητα στη γεωπολιτική σταθερότητα, να δημιουργήσει ένα φιλικό προς τους επενδυτές επιχειρηματικό περιβάλλον και να επενδύσει σε τομείς με δυνατότητες ανάπτυξης, όπως η τεχνολογία και η καινοτομία. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων και η υιοθέτηση μεταρρυθμίσεων θα είναι ζωτικής σημασίας για την περαιτέρω ανάπτυξη της Ρωσίας ως ελκυστικού επενδυτικού προορισμού και την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια.